КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

99

ЕРА, 24 АВГУСТ, 1967 шу. № 100 (4425). Мах 2 кеп.

Масса а мехкашкара пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀай обкома Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Совети орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

УКХ ШЕРА ШОРТТА ХУРГДА ДОАКЪАР

Хьайбашта шортта доакъар хилийтара тхо декхарийла да вурийтта эзар гаргга тонн силос, 34000 тонн йол, 5700 тонн ча Ӏалашде. ХӀанзалца ши эзар тонн силос, эзареи ворхӀ бӀаь тонн йол, йиъ эзар тонн ча Ӏалашдаьд оаха.

Ала деза планах Ӏалашде деза деррига доакъар кийчде кхы деррига хьалаш долга, хӀана аьлча хӀанзчул тӀехьагӀа чуэца 760 гектар цкъа дӀайийча дуккхача шерашка тӀаювла баьцаш, ши бӀаь гектар суданка, силоса лаьрхӀа йийна хьажкӀа ши эзар гектар я. ХӀанз шозлагӀа люцерна хьокхаш да тхо. Укхаза хьинаре къахьег нов. Исраилова, Бисултанова, бригадацара болхлоша. Царех хӀара бригада хӀанзле цхи бӀаь тонн йол Ӏалашъяьй.

Укх деношка силос йолла дӀаболабеннаб цхьоалагӀчеи йиълагӀчеи отделенешка. ХӀара денна шоай смении нормаш тӀехкхоачашъю силоса лаьрхӀа йийна хьажкӀаш хьокхача Д. Мусаева, А. Шамсудинова, кхычар. Тешаме ала йиш я укх юбилейни шера боахаме Ӏалашдаь шортта гӀожеи мошеи доакъар хургда аьнна.

С. МУКАЕВ,
Урус - Мартана района «Горец» яхача совхоза керттера агроном.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

ОБЩЕСТВЕННИ ӀИЛМАШ ДӀАХО А ДЕГӀАДОАЛАДАРЕИ КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕЧА ЦАР ЛОАРХӀАМ ЛАКХБАРЕИ ГӀУЛАКХЕХ

Парте XXIII-ча съездо оттадарча декхарашка хьежжа КПСС Центральни Комитето «ДӀахо а общественни Ӏилмаш дегӀадоаладареи коммунизм хьалъеча цар бола лоархӀам лакхбареи хьакъехьарча гӀулакхех» бола соцам тӀайийцаб.

Соцам тӀа белгалдоаккх, СССР-е коммунизм хьалъяра хӀанзарча этапо, дуккха бола къахьегамхой хьинаре беча общественни балха юкъеозаро, вай замах чакхдоаккхаш долча капитализмагара социализмага валара гӀулакхо, халкъий низ болча къамаш-мукъадахара боламо, еш йолча Ӏилма-технически революце, ирача идеологически къовсамо, дуне дегӀаахара кхыча процессаша дӀадех марксизма-ленинизма позицеш тӀара хадданза массе оагӀорахьара анализи теоретически обобщении елга. Цу хьалашка кхы а чӀоагӀагӀа лакхлу марксистско-ленински теоре лоархӀам, лакхлу общественни Ӏилмай лоархӀам.

Марксизм-ленинизм социалистически общество дегӀаахара хьалхле лелаяра лард я, дуне довзара а из революционни хувцара а низ бола герз да. Теоре практикана никъ булл, общественни вахара дерригача доакъошка парте политика Ӏилма наькъаца къоастаелга Ӏалашлу.

Марксизм-ленинизм ше сийлахьбоккха интернациональни хьехам хиларах тарра дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламеи цун цхьоагӀони идейни лард я. Марксизмаца-ленинизмаца хьалхле а лелаеш мара нийса къостае йиш яц дунен событешеи хӀанзарча этацерча революционни боламои хьалхашка хьттаеш йола теоретически практически проблемаш. Теоре даькъе творчески болх лакхбар социалистически мехкашта юкъера вӀаши лела гӀулакхаш политически, экономически, культурни чӀоагӀдара хьашташта, социализм капитализмал котялга Ӏалашдара эггара а эффективни дола наькъаши средствашй къоастадар эша хӀама да. Теори дегӀадоаладар буржуазни идеологена духьал, хӀанзарча антикоммунизмана, «аьттехьарча» а, «аьрдехьарча» а ревизионизмана духьал, дунен дуккхача къахьегамхой хьакъалаштеи дегаштеи тӀехьа толаме къовсам лоаттабара хиланза дардоацар да.

Вай парте ерригача исторически опыто, Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъяьнначул тӀехьагӀа ах бӀаь шера советски халкъа карагӀдаьннача турпалча хӀамаша чӀоагӀбу революционни теоре боккха низ, тешал ду КПСС массаза а лорзагӀа ца йоалаш марксизмана-ленинизмана тешаме хилара, парте машар хургбоаца къовсам цун моастагӀашца лоаттабеш хилара. Парти хувца ца луш тӀехьалатт «хьалха латтача къовсамхочун лоархӀам кхоачашбергбац духхьал дикагӀдолча теореца хьалхле лелаеча парте мара» яхача В. И. Ленина васкета.

Ший теоретически практически балха тӀехь КПСС лерттӀа лелаю дӀаяхача хана революционни опыта преемственность керда проблемаш теоретически оттаярцеи къоастаярцеи дархӀара ленински принцип. хадданза йоакхо ю теори хьадара, марксистско-ленински Ӏилма шоаех латта деррига доакъош — философи, политически экономи, Ӏилма коммунизм дегӀайоалаяра. Ӏалаьмате йоккха опыт вӀашагӀтохара ларда тӀа парте дегӀа а боалабир. кхы тӀа хьал а бизар социалистически революцех, пролетариата диктатурах. социализм хьалъярах бола марксистско-ленински хьехам; мехка индустриализаце, юрта боахама коллективизаце, культурни революце, советски демократи, социалистически къамаш дуккхача къамех латта Советски пачхаьлкхе дегӀайоалаяра теоретически дешаш оттадир; социалистически общества керттера закономерностапи из дӀакхувла низаши гучадаьхар. социализм йоалаш-йоалаш коммунизмага ялара керттера декхараши хьалаши къоастадир.

КПСС-а кхыча марксистко-ленински партеша цхьана ший лаькъа лаьцар хӀанзарча заман характер, дунен революционни процесс дӀакхувла низаши цун перспективаши къоастаеча юкъе, дунен халкъашта юкъерча коммунистически, болхлой, къамаш мукъадахара болама стратегии тактикеи. социалистически пачхьалкхенашта вӀаши юкъе латтача гӀулакхий Ӏилма принципаш оттаеча, тайп-тайпара дола мехкаши халкъаши хӀанзарча хьалашка социализмага товлара наькъаш тохкача юкъе.

Марксистско - ленински теори творчески дегӀадоалаларах парте лерхӀ ший керттера декхар. коммунизма материально-технически база хьаяра, общественни отношенеш эргаяьха тоаяра, советски халкъа культура лакххьеш тоаяра, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара хьакъехьа КПСС Программа тӀа оттадаь декхараш кхоачашдара хиланза дардоаца хьал. Теоретически болх бе беза практикаца бувзам а болаш, производительни низаш дегӀаахара лакха темпаш, социалистически строя долчох. Ӏалама рузкъех, Ӏилманеи техниканеи карагӀдаьннарех коммунизм хьалъяра хьаштангта мамотта дукхагӀа а дикагӀа а пайда эцилга Ӏалашдергдолаш.

КПСС теоретически балха юкъе, къахьегамхой идейно-политически кхетам лакхбеча, марксизма-ленинизма пропаганда еча Ӏалаьмате боккха лоархӀам болаш я парте хьалкхеяь лакха квалификаци йола философий, экономистий, историкий, кхыча общественни Ӏилмай викалий, Ӏилмани Ӏилман педагогически кадраш. Ӏилмахоша, пропагандисташа, ерригача идеологически кадраша хьинаре дакъа а лоацаш парте дикка болх баьб Маркса-Энгельса-Ленина наследи кӀоаргга йовзара. Ӏалаьмате боккха лоархӀам болаш да К. Марксеи Ф. Энгельсеи Сочиненеш шозлагӀа араяхар, В. И. Ленина Сочиненей бизза гуллам арабаккхар. Эттара хьалха Ӏилма ларде арахецаш за дуккхача томех латта Советски Союза Коммунистически парте истори. СССР-а Ӏилмай Академеи союзни республикай Ӏилмай академеша, институташа, кхыча лакхерча дешара Ӏилма учрежденешеи кафедрашеи кийч а даь, араладьхад философе даькъе, экономически боцонийи дешай, Дай-мехка а дерригдунен а исторе кӀоаргга даь дуккха тохкамаш. ХӀанзарча ханара актуальни проблемаш оттаяра бола Ӏилмахой теркам лакхбеннаб, халкъа боахама декхараш къоастадеча цар бола лоархӀам лакхбеннаб. Парте лакха мах бу общественни Ӏилмашта карагӀдаьннарий, социализми коммунизми хьалъяра юкъе цар лоацача даькъа.

Общественни Ӏилмаш дегӀадахкара дика влияни йир культ личностех, субъективизмах, волюнтаризмах юхетисараш дӀалоахаш парте даьча гӀулакхаша. КПСС ЦК октябрьски (1964 шерара) Пленумои парте XXIII-ча съездои хьахьекхар мел боккха лоархӀам болаш за хӀанзарча этапе коммунизм хьалъеча теори. белгалдаькхар общества Ӏилманца хьалхле лелаянза ярг ца хилар.

Укх тӀеххьарча шерашка хьадаьд общественни Ӏилмаш дикагӀа дегӀадоагӀаргдола хьалаш. Философски, экономически, исторически, кхыча общественни Ӏилмай даькъера тохкамаш дара гӀулакх мишта латти цар перспективаши йийцай Ӏилмахой партийни организацешкеи коллективашкеи. Ӏилма тохкамаш дара планашта юкъедихьад лоархӀам бола хувцамаш. Лакхерча дешара заведенешта йола общественни Ӏилмай керда программаш оттаьй, дешара стабильни пособеш кийчъеш я. Политически дешара система эргаьккха тоаяра гӀулакхаш тӀанийцад.

Цунца цхьана КПСС ЦК лерхӀ коммунизм хьалъяра, хӀанаарча дунен тӀа латтача идеологически къовсама лакхденнача декхараша теоретически уйла дӀахо а дегӀайоалаелга, социальни дегӀаахара кхы а кӀоаргагӀа анализ елга, кадрай марксистско-ленински образоване боарам кхы а лакхбелга дӀадехаш.

СССР-а Ӏилмай Академе, гуманитарни институташа, союзни республикай Ӏилмай академеша, кхыча Ӏилмай учрежденеша, вузий общественни Ӏилмай кафедраша деча Ӏилмай тохкамашка массаза а яц общественни вахара реальни процессай кӀоарга а объективни а анализ, цо новкъарле ю вай общество дегӀаахара исторически опыта а перспективай а нийса мах бара.

Зе луш за хӀанзарча общественни дегӀаахара закономерносташа деш долчун механизм массе а оагӀорахьара гучайоаккхача фундаментальни теоретически проблемашка тохкамаш деча тӀехьадисар. Кхоачамболлаш кӀоарген комплексни увттадац хӀанзарча этапа социализма политически экономе. общественни производства эффективность лакхъяра, экономически политика чакхъяккхара теоретически дешаш. КӀезига терко тӀайохийт естествознанена керда карагӀдаьннарий качествана а цар философски обобщенеш кӀоарга яра а, коммунизм хьалъеча хьалашка социальни психологи. коллективаи личностеи, обществаи пачхьалкхени. социалистически демократи дегӀаахара проблемаш Ӏомаяра. Укх тӀеххьарча ханналца кхоачамхиллал шерра дӀадоладьлацар хьалла дола социальни тохкамащ делга, цар Ӏилма-тохкамаш делга, хӀаьта цар Ӏилма-методически лард чӀоагӀа эмперични йолаш юсаш я. Дукха балхаш за цӀенхашттара теоретически практически лоархӀам боаца керда выводаш, обобщенеш, рекомендацеш йоацаш.

КПСС историе хьакъехьа деча балхашка кхоачамхиллал кӀоарга гучаяккхац парте хьалхле лелаяра лоӀама деррига чулоацаш йола характер. Кхоачамхиллал хьинаре бац социализми коммунизми хьалъяра теорена юкъе КПСС лоаца дакъа. Октябрьски революци котъяьнначул тӀехьагӀа 50 шера марксизм-ленинизм интернациональни дегӀайоалаяра юкъе цун бола лоархӀам хьахьокхаш, меньшевикашца, троцкисташца, аьттехьарча оппортунисташца, национал-уклонисташца. партеца моастагӀал долча кхыча группашцеи теченешцеи КПСС лоаттабу къовсам кӀоаргга гучабоаккхаш дола обобщающи фундаментальни йоазош дара болх.

Укх тӀеххьарча шерашка дуне дегӀаахара, хӀанзарча капитализма социально-экономически, политически идеологически тенденцей хьдда анализ еш дола, болхлой класса монополистически капитализмана духьаларча къовсама, халкъаша империализманеи неоколониализманеи духьал лоаттабеча къовсама опыт вӀашагӀтохарах ялдь кӀезига доапаш книжкаш дале а, хӀана а кӀоаргга довз, комплексни тахка дезаш да капиталистически обществаи къамаш-мукъадахара боламеи дуккха дола оагӀонаши проблемаши. Иштта дола тохкамаш кхоачамбалла лостам болаш дац.

Общественни Ӏилмай болхлошкара хьадехар да уж империалистически идеологена, марксизма-ленинизма буржуазни реформистски фальсификаторашта духьал лоаттабеча къовсаме принципиальни а чӀоагӀа а хилар. СССР-ен КПСС-ен историе, дунен коммунистически, болхлой, къамаш-мукъадахара болама проблемаш «Ӏомаеш» бола профессиональни антисоветчикаши антикоммунисташи гучабахар советски Ӏилмахой эггара а лоархӀамегӀа дола декхар да. Цар бехктокхаме лоархӀам ба ревизионизманеи национализманеи духьал, маоцзэдунизма великодержавни антисоветски идеологена духьал лоаттабеча къовсаме.

Ӏилма тохкамий теоретически боарами цар эффективности лохлу общественни Ӏилмай даькъе деча Ӏилма тохкама балхаш вӀаштӀехьдахара, планировании координации яр кердача формех кхоачамхиллал СССР-а Ӏилмай Академе, союзни республикай Ӏилмай академеша кхоачамхиллал пайда ца эцар бахьан долаш. Общественни Ӏилмай даькъе Ӏилма информаци яра гӀулакх цӀенхаштта тӀехьадусаш за вай хано дӀадехараштa.

(Йистедоалар 2-ча оагӀо тӀа).

Октябра сийна

БАХЬАНАШ ДУККХА ЛЕХ

ЮБИЛЕЙНИ шера доккхий декхараш тӀайийцар Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза хьайбаш лелдараша. Цу гӀулакха юххьанца деша дика камаьхал а йоалаш къахьега болабелар уж. Ялх бетта планах 300 тонн дӀаяла езаш хиннале 309 тонн шура дӀаеннай цар. ХӀаьта, хьалхарча ах шера юкъера лаьрхӀача хӀара кхоабача Ӏаттагара 940 килограмм шура яккха езача метте 1138 килограмм шура яьккхай укхаза. Уж толамаш доахача хьинаре къахьегаш хилар колхоза фермера дукха дояркаш, скотникаш. Масала, планах 18400 килограмм яккха езача 20974 килограмм шура яьккхай ше лелабеча 15 Ӏаттагара Хамидова Хазана, шийна тӀа чӀоагӀбаьча 14 Ӏаттагара планал совгӀа 2100 килограмм шура яьккхай Магомадова Зайнапа, иштта дика къахьийгар Темербиева Мархас, кхычар. ХӀаьта, белгалбаьнна дика гӀулакх деш бар скотникаш Тосуев Увайс, Эльтиев Зийнабди, Эльсаев Хьала, кхы дукхахбараш а.

Цхьабакъда, ворхӀлагӀа бетта цӀаьхха хувцаденнад фермера гӀулакхаш. Кхоачашъяьяц июль бетта а иштта укх бетта дӀаяхача хана а пачхаьлкхенга шура йоххара план. Шера планаца нийсъеш дӀалаьрхӀача 55 процент мара хилац ерига а ворхӀ бетта пачхаьлкхенга ехкача шурех, хӀаьта август бетта хьалхарча 10 дийнахьа кхы а лохагӀа хул из.

— Шура яккхара темпаш цӀаьхха лохъялара бахьан фуд? — хаьттар оаха колхоза зоотехник волча нов. Сусуев Хаважага.

— Цамогаш хиннадар тха доахан. Из бахьан долаш тоъал кӀезигъелар шура. Районера а республика центрера а лораш оарцагӀбаларах 6 бежан мара дӀа ца къасташ хӀанз дийрзад уж, — йоах зоотехника.

Бакъдар аьлча, зоотехника яххача тайпара шура яккхара темпаш иштта лохъялара бахьан лаьар хилар дац. Хьайбашта хьалха деш хинна гӀулакх лаьгӀдалийтад укхаза укх тӀеххьарча хана. ЛерттӀа доажадаьлац, меца дисараштa бийсана доакъар дийхкадац, концентраташ тийннаяц дегтача доаханна. ХӀанз уж кхоачамбоацараш дӀадаьхад ферма кулгалхоша. Цхьабакъда, санитарно-гигиенически хьалаш тоадара-м хӀама даьдац укхаза.

Шена яц доахан чудоахкача помещенешка. Доакъар дехка хьайш дац, чухьа тӀаьда я, лерттӀа кӀала хьарцар дехкац хьайбашта. Хьакхарч лелаль помещенеш я ераш, яхаш бехказа бовла гӀерт ферма кулгалхой. Цул совгӀа дояркашта, скотникашта балхара мукъа болча хана культурни салаӀа йиш яц ферме. ХӀаьта цар денна беча балха итогаш а еш уж гургйолча моттиге хьалъеттац, хьалхле яьккхарий къахьегам карара кара тела ЦӀе вымпелаш, ахчан совгӀаташ телаш белгалбахац. Ферма кулгалхоша, иштта партийни организаце укх лоацнача хана цӀендаь дӀадаха деза уж кхоачамбоацараш.

Иттех ди хьалха ши бригада еш дӀа-юха къоастадаьд фермера хьайбаш. Социалистически яхь ньржай цу шин бригада дояркашта, скотникашта юкъе. ХӀанзле а гучаювла йолаеннай цунах доалача беркатa юхьиг.

ХӀанз керттера декхар да сихагӀа кхоачамбоацараш дӀа а даьха, дикадар хьаллоацаш болх дӀабахьар.

М. БОТОВ.



Лоамашкеи аренашкеи гӀолла итташ километраш дӀалоацаш йода трубопровод. Из я «Сунжанефть» мехкдаьтта - промыслови управлене газопровод.

Газови группе къахьегарех цаӀ ва Мурзабеков Ахьмада Махьмад. Ачалкхера хьайолалу цо гӀулакх деш йолча газопровода участок. Атта бац болх, хӀаьта а бӀунъожабеш вац Мурзабеков. Ший балха ди лерттӀа вӀаштӀехьдаккхарах дукха ха кхою цо, дикача хьал тӀа да цун участкера гӀулакхаш.

СУРТА ТӀА: М. А. Мурзабеков болх беча хана.

В. Мальцевске сурти тексти.

БАРЗКЪАШ ДИКЕИ ХОЗЕИ

ДукхагӀеи дикагӀеи хилийта тега хӀамаш яхача девизах къахьегаш я укх юбилейни шера Грозненски швейни производственни объединене хӀамаш тегарий коллектив. Шерра социалистически яхье яьнача объединене цехаша кердача толамашка кхувл из. Валови продукци арахецара бархӀ бетта план 22-ча августе кхоачашъяьй хӀамаш тегараша. Сентябра бетта чотах арахецаргья итташ эзараш сомий маьха продукци.

Укх шера цахаддаш социалистически яхье хьалха латташ хьайоагӀа Сапронов Петр Федоровича кулгалдеча шоллагӀча цеха коллектив. 10-ча августе кхоачашъяьй цо бархӀ бетта план. Къаьстта дика къахьегарца белгальяьннай боккхагӀбола мастераш Попандапуло Мария Константиновнаи Печенюк Любаи керте латта бригадаш. ХӀара сменах нормаш 115—120 процент кхоачашъю цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ХАНАЛ ИТТ ДИ ХЬАЛХА

Лакхача къахьегама толамашца накъаболх цӀейна Грозненски слюдяной фабрика болхлой. Валови продукци арахецара бархӀ бетта план 21-ча августе кхоачашъяьй цар. Планах лаьрхӀачул совгӀа арахецаргья дуккхача сомий маьха продукци.

БархӀ бетта план кхы а хьалхагӀа кхоачаш а я, хьинаре къахьегарца белгальяьннай Прокудина Нина Николаевнаси Афанасьева Лилия Ивановнаси кулгалдеча цхьоалагӀчеи шоллагӀчеи участкай коллективаш. Укх юбилейни шера цахаддаш социалистически яхье хьалха латташ хьайоагӀа фабрика чуйоагӀа Бачигаева Лида керте латта Веданарча филиала коллектив.

М. БАСОВА,
Грозненски слюдяной фабрика инженер - экономист.

РАЦИОНАЛИЗАЦЕ ЧОТАХ

Рационализаторски предложенеш балха юкъехкхаьярах юбилейни шера 13 эзар сома маьха пайда бе аьнна декхар тӀайийцадар «Старогрознефть» мехкдаьтта-промыслови управлене транспортни контора коллективо. БархӀ бутт а балалехьа гаьнна тӀехкхоачашдаьд из декхар. Цу юкъагӀа хьаеннай 34 рационализаторски предложени, царех 23 балха юкъейихьай. ДӀалаьрхӀача 18 предложенех баьнна пайда (шера лерхӀаш хилча) 20 эзар сомал совгӀа ба.

ЛоархӀаме я коммунисташа рационализатораша С. А. Кувшинова, Ю. Н. Костюкова, А. П. Неткачева, йиълагӀча мехкдаьтта промысла оператора К. А. Коврижко цхьана кийчъяь предложени. «Брагуны» яхача № 34 йолча скважина чура дӀайха мехкдаьтта дӀаухийтача 9-РГ яхача насосашка чона гӀозарч дола металлически поршнеш лелаелга могадаьд цар. хьалха леладаьча гумировании гӀозарашта меттел. Духхьала цу предложене бу 11607 эзар сом пайда. Маьхера предложенеш еннай аьшкапхьара Тузов Александра. Кийчъяьча 4 предложенех кхоъ балха юкъейихьай. Балха хьалаш тоадара тӀаерзаяь я уж.

А. ТИЩЕНКО.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

Гурахьа юв культураш чуйица йистебоаллаше а тӀадоагӀача шера хургболча хьувкъама ларда йоллаш ба республика кхаш леладераш.

Уж культураш хьувкъаяра керттерчарех цхьа фактор я лаьтта дика кийчдар.

ТкъоалагӀа август тӀакхоачаш республика боахамашка 80 эзар гектар лаьтта аьхад, вешта аьлча деррига аха дезачох 38 процент мара хилац цох. Нагахьа санна Гудермеса, Надтеречни, Наурски районий боахамашка дерригача лаьттах ах совгӀа аьха дале, из а тац кхоачамболаш. Ачхой-Мартана, МалгӀабика, Урус-Мартана районий боахамаша 17—18 процент мара аьхадац лаьтта.

Лаьтта кӀезига аьха хилара беррига бехк йоачай бац, бехк ба къахьегам лерттӀа вӀаштӀехь ца баьккхарий, техниках бизза пайда ца эцарий.

Боахамий кулгалхоша кхетаде деза укх шера ши бӀаь эзар гектар гурахьа дув ялат дӀаде дезаш хилар.

ДӀадахача шерашка нийсденна гӀалаташ теркаллар, гурахьа дув ялат лоацача хана дӀадийна дакхар — из да кхаш леладерий керттера декхар.

1967 ШЕРА 20-гӀа АВГУСТ ТӀАКХОАЧАШ ЛАЬТТА АХАРАХ ЙОЛА СВОДКА
(планах процентаща)

Районаш	деррига аьха лаьтта
Ачхой-Мартана	28
Ведана	33
Грозненски	46
Гудермесски	53
МалгӀабика	17
Надтеречни	57
Наьсарен	5
Наурски	55
Ножай-Юрта	36
Советски	55
Сунженски	22
Урус-Мартана	19
Шаьла	35
Шелковской	50
Ерригача республике	38



ВАЙ ДАЬХЕН МАЛХБУЗЕХЬАРА КОАНАӀАРАШ
СУРТА ТӀА: Брестски кӀувсий комбината цхьан цехе.
В. Германа сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬИНАР СОВДОАХ

Дика къахьегама толамаш даьхал укх юбилейни шера боахама кхаш леладераша. Тоъал ха я совхозо пачхаьлкхенга ялат дохкара тӀайийца социалистически декхараш кхоачашдаь. ДӀаяла езар 3700 тонн йолча 3760 тонн ялат дӀаденнад пачхаьлкхенна. Къаьстта лакхара къахьегама толамаш даьхар коммунисташа М. Захаева, Б. Матаева, И. Чагаева кулгалдеча механизировании звеноша. ХӀара гектара тӀара 25 центнер совгӀа ялат даьккхар цар.

Ка бола ялат чуйца даьнцад, бакъда юртбоахама культураш дикагӀа хьувкъаяра йоаржаль яхь дӀахо хьош я. Дика я хьажкӀа, шекара свекла. Боахама специалисташа хьалхе а баьча тохкамо хьахьокх хӀара гектара тӀара 240—250 центнер шекара свекла чуэца вӀаштӀехьдаргхилар. Къаьстта дикача хьала тӀа я коммунист Х. Бахаевай звенос кхею шекара свекла.

Д. ДЕЛИЕВ,
Ачхой-Мартана района, «Лермонтовский» яхача совхоза парткома секретарь.

ОБЩЕСТВЕННИ IИЛМАШ ДIАХО А ДЕГIАДОАЛАДАРЕИ КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕЧА ЦАР ЛОАРХIАМ ЛАКХБАРЕИ ГIУЛАКХЕХ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча агIо тIа).

СССР-а АН Iилма учрежденеш кхоачамхиллал Iалашъяц хIанзарча технически средствашца. Дукха моттигаш я гуманитарни институташеи кафедрашеи цхьанне даьр шоллагIчо деш, е вIамигача темаех кхоачам бийя Iеш, цу гIулакхо доладу Iилма ниэаш, юхасецаду Iилмано майрра лохаш дар. Общественни Iилмаш дегIаахара Iаткъаш да цхьайолча Iилма учрежденешка пайдане хIамаш ца дувцар, дискуссеш ца яр, критикеи самокритикеи кхоачамбалла дегIайоалаль ца хилар.

Цхьайолча Iилма-тохкама учреждений партийни организацешеи кулгалхошеи дукхагIча даькъе теркалдац уж кхоачамбоацараш, идейно-кхетам балара йоагIаш йола терко яц, шоай хиннахьа хьежац Iилма этика толхаяра факташка, Iилма коллективашка йизза йола творчески атмосфера оттае, лакха партийни дIалехачуни принципиальностеи хьал оттаде гIертац.

Мехка дешара заведенешка общественни Iилмаш хьехилга дIахо а тоаде деза. СССР-а лакхерчеи юкъерча специальнии образоване Министерствас, специалисташ кийчбеча кхыча министерствашеи ведомствашеи деша багIача кагирхошта общественни Iилмаш хьехилгеи царна идейно-кхетама хьехам белгеи кхоачамболча боарамах Iалашдаьдац. Общественни Iилмай кадраш Iомаеча кхоачамбоацараш да. Цхьайолча Iилма учреждений вузийи кулгалхой а партийни организацей а оагIонгахьара йоагIаш йола йоакхо яц Iилма къона кадраш дегIаахареи балха тIа лакхъяреи.

Iилмахой низ эгтара хьалха тIаберзабе беза КПСС Программа тIеи парте XXIII-ча съездои оттадаь декхараш кхоачашдара, мехка экономика дIахо а дегIайоалаеча, цун обороннии низ чIоагIбеча, халкъа материальнии хьалеи культуреи боарам лакхбеча, советски наха коммунистически кхетам дуча балха юкъе хьинаре дакъа лацара, буржуазни идеологена духьал лоаттабеча къовсама декхарашта.

КПСС ЦК-а соцама тIа Iилма-тохкама учреждений, партийни организацей, коллективай, философе, экономике, Iилма коммунизма, историе, права, эстетика, педагогика, психологе, кхыча общественни Iилмай даькъе болх беш болча Iилмахой теркам тIабохийт йоккхий теоретически проблемаш кхы а дикагIа пайдане хургйолчеи массе оагIорахьареи оттае езаш хилара, общественни хIанзара Iилма знании дегIаахара, Iилман тохкамаш дIахо а дикагIеи пайданегIеи хургдолаш лакхдара актуальни дешай обобщающи йолазош дара.

Общественни дегIаахара хIанзарча этапон Iилма знане прогрессон дIадех общественни Iилма-тохкама болх эгтара хьалха укх лостамашта тIаберзабар:

философски Iилмай даькъе — дIахо а материалистически диалектика, познанен логикан теори, общественни, естественни, технически Iилмай методологически проблемаш оттаяр; социалистически общества диалектика, хIанзарча капитализма вIашдухьаленаш, общество дегIааахара объективнии субъективнии факторий соотношенеш йовзар; общественни теори, хьалда дола социалистически тохкачаш хиларах тарра исторически материализм дегIаахар; общества социальни структура, социалистически общественни отношенеш эргаяьха тоаяра, уж коммунистическичарга йовлара проблемаш оттаяр; общественни кхетама закономерносташ тахкар; коллективаи, обществаи, паччахьалкхени, социалистически гуманизма, этика, эстетика проблемаш теоретически оттаяр;

экономически Iилмай даькъе — социализма политически законаши категореши, цар лелара механизм массе оагIорахьара гучаяккхар; коммунизма материально-технически база хьаяра а коммунистически производственни отношенеш хьахилара а экономически проблемаш тахкар; хIанзарча этапе экономически политика, общественни производства эффективность лакхъяра, мехка производительни низаш рационально дIа-юха нийсдара, къахьегама ресурсех пайда эцара керда принципаш кхоачашъяра Iилма рекомендацеш уттаяр; технически прогресса экономически проблемаш Iомаяр, социалистически боахама оптимальни планированеи функционированеи теории методаши оттаяр; социализм йолча ханара товарно-ахчан отношеней проблемаш оттаяр; планированеи управленеи вычислительни техниках шерра пайда эцар; халкъа боахама цхьаццадолча доакъой экономика хьакъехьара тохкамаш дегIадоаладар; демографе хьакъехьара социально-экономически тохкамаш дар; социалистически мехкаша вIаши экономически гIулакхаш леладара, социализма дунен система чIоагIъяра наькъий формаши методаши тахкар, хIанзарча капитализма социально-экономически вIашдухьаленаш, дуне юхадекъара тIехьарча империалистически къовсама, кхычар керда формаш тахкар; колониальни карадолчара мукъадаьннача, дегIадоагIача мехкий экономически, социальни, политически проблемаш йовзар;

Iилман коммунизма даькъе — хIанзарча замана мегаргдолаш социалистически революце ленински теори отталар; дунен революционни процесс дегIаахара закономерносташ гучаяхар, дунен халкъашта юкъерча пролетариата классови къовсама, къамаш-мукъадахара болама проблемай, империализмана духьаларча къовсама анализ яр. хIанзарча замана дола дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама теоретически дешаш отталар; тIемеи машареи проблемаш Iомаяр; социализманеи капитализманеи юкъера антогонистически вIашдухьаленеш кIоаргга хьагучаяхар; социализм дегIаахареи из коммунизмага яларея социально-политически проблемаш комплекси Iомаяр: Iилма-технически революце социальни результаташ гучаяхар; городеи юртеи къахьегама, бита уж культурни дегIаахара хьалаш гаргоазара, производственни балха тIехь хьаькъалцеи физически хьега къа органически цхьана тохара наькъаши формаши тахкар; къамий отношенеш дегIаахара проблемаш оттаяр; социальни процессаш Iилман наькъаца лелаяра метолаш уттаяр; коммунистически кхетам балара чулоацамеи формайи, къахьегамхой кхетам чуй вахареи юхедиса частнособственнически, религиозни, кхыдола гIулакхаш дIададахара наькъий анализ яр; паччахьалкхен стройи социалистически демократии эргаяьккха тоаяра, патриотизмаи интернационализмаи кхетам балара процессаши проблемаши, кхыча мехкашка социализм хьаяра опыт Iомаяр;

КПСС истореи кхыча исторически Iилмайи даькъе — социалистически революци котъяккхараи пролетариата диктатура оттаяраи тIехьа, социализм хьалъяра ленински план кхоачашъяра тIехьа КПСС лоаттабеча къовсама опыт вIашагIтохар; парти дегIаахара а коммунизм хьалъеча цун хьалхле лелаяра лоархIам лакхбара а, болхлой класса революционни теори, стратеги, тактика оттаеча КПСС-а балха закономерносташ тахкар; партийни вахар хьалдара теории тактикеи, партийни организацей балха формаши методаши Iомаяр; антиленински группаштеи теченештеи духьал шийн мугIараш идейнии организационнии цхьана тохара тIехьа, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама цхьоагIонна тIехьа КПСС-а лоаттабу къовсам бувцар; историе чухь дуккхача наьха хоалам беш бола лоархIам, социальнии къамани низ-Iоткъама духьалара къахьегамхой къовсам, болхлой класса нах мукъабахара сийлахь-доккха декхар гучадаккхар; Сийлахь-боккхача Октябра карагIдаьннараш лорадеча, мехка индустриализаци юрта боахама коллективизаци, культурни революци яра тIехьа лоаттабаьча къовсамера, Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа фашизм йохаеча хинна советски халкъа турпалал хьохьоккхар; болхлой классеи ахархойи цхьоагIо, халкъий доттагIал чIоагIдара, дуккхача къамех латта Советски паччахьалкхе хьаяра а дегIайоалаяра а опыт вIашагIтохар; СССР-а арахьара политика, дунен халкъашта юкъера отношенеш, дунен халкъашта юкъерча болхлойи коммунистическии болама истори Iомадар;

бокъоний Iилмай даькъе — паччахьалкхе хьалъяра актуальни проблемаш, социалистически демократи дегIаяр тахкар; къахьегахой депутатий Советий организацеи балхеи, паччахьалкхенна доал дара Iилма дарлий, боахама вахари общественни отношенешии бокъонех нийсъяра дешаш оттадар; зуламаши бокъонаш телхаю кхыдола гIулакхаши ца хулийташ хьалхехьа а соцадареи дIадахареи, мехка законность а правопорядок а чIоагIъяра гIулакхаш оттадар; советски законодательство эргадаьккха тоадара Iилма ларде йола рекомендацеш кийчъяр; хIанзарча империалистически паччахьалкхени бокъони реакционни чулоацам гучабаккхар; дунен халкъашта юкъера бокъоний проблемаш Iомаяр.

Iилман практикаи бокъонца долаш дараша, йоах соцам тIа, хьалхадоах общественни Iилмаш дегIаахара дерригача керттерча лостамашка комплексни тохкамаш дар динза дарглоацар хилар. Эгтара хьалхара теркам тIабахийта боагIа марксистско-ленински методологена, общественни явленешца классово-партийни, хьалда-исторически гIулакх леладара принципашта.

Общественни Iилмай эгтара керттера декхар да антикоммунизмана духьал хаддаза тIатеIIа къовсам лоаттабар, хIанзарча буржуазни философена, социологена, историографена, бокъонна капитализма апологетий экономически теорешта меттахьара критика яр; марксизма-ленинизма идеяш, общество, коммунистическии болхлойи болама истори харцахьа доахараш гучабахар; теоре а практике а «аьттехьарчеи» «аьрдехьарчеи» ревизионизма, цхьа къам вокхарел тIехдархIара гучадувлача гIулакхашта меттахьа хIама тохар.

КъаьгагIа гучабаккха боагIа марксизма-ленинизма берригьюкъара, интернациональни лоархIам, хьахьокха доагIа дерригдунен историе, социалистически мехкий опыт хьаьдда йолча факташца коммунистически идеологи буржуазни идеологел тоалашагIа хилар; Iилма коммунизма долла хIама котбувла низ.

Iилма-тохкама учреждений общественни Iилмай хьакъехьарча балха тIехь практике шерра е йоагIа къовсаме а кхоачамхиллал къастанза долча а дешаех йола новкъостий дискусеш.

КПСС ЦК-ас СССР-а Госплана, Iилмани техникаи хьакъехьарча СССР-а Министрий Совета Паччахьалкхен комитета, СССР-а Iилмай Академена, СССР-а Лакхерчеи юкъерча специальнии образоване Министерствана тIадиллад 1968 шера 1 январь тIакхачалехьа отта а яь КПСС ЦК хьожаргйолаш общественни Iилмай даькъера Iилма-тохкама балхаш вIаштIехьдахара, планировани, финансировани яра гIулакх овлангара тоадарах йола предложенеш хьачуялар, керттерча Iилма проблемай хьакъехьара фундаментальнии прикладнойи тохкамаш дара реальни перспективаш къоастаергйолаш, Iилмано дIадехарашеи коммунизм хьалъяра декхарашеи маяххара гуманитарни институтий система нийсъергйолаш, коллективнии индивидуальнии формаш, опыт йола кадраши Iилма къона сменеи нийса таръяр духьа, общественни Iилмай институтий материальнии база чIоагIъергйолаш.

КПСС ЦК соцамца КПСС ЦК-рча марксизма-ленинизма Института, Маркса-Энгельса-Ленина идейни тIехьале йовзара юкъмоттиг из ма хилара, тIадиллад историко-партийни Iилма берригa Iилма-тохкама болх цхьана бергболаш вIаштIехьбоахилга. Института керттера уйла тIаерзаю КПСС истореи партийни строительстван, Iилман коммунизма, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама хIанзарча хана лоархIаме йола проблемаш къестаяра а, хIаьта ишттта цу лостамегIа йола Iилман информаци вIаштIехьъяхара а. Цунца дувзаденна белгалдеш да института а цун филиалий а балха планашка, структуре, штаташка доаггIаш дола хувцамаш делга.

КПСС ЦК-ча общественни Iилмай Академея Лакхерча партийни школеи, хIаьта ишттта моттигашкарча партийни школашка а парте кулгалду кадраши идеологически болхлойи теоретически кийчбелга дIахо а дикагIа тоалара эша гIулакхаш де деза.

СССР Iилмай Академе, КПСС ЦК-ча марксизма-ленинизма Института, общественни Iилмай Академе, Лакхерча партийни школа, общественни Iилмай Института теркам тIаберзабаьб доазол дехьа марксистски уйла дегIаахар массе а оагIора довзилга Iалашданза дарг ца хилара: социалистически паччахьалкхенийи вошал долча коммунистически партейи Iилмай учрежденешца даим бувзамаш лоаттаданза, общественни Iилмай даькъе парца цхьана Iилма-тохкама болх цхьана банза, антикоммунистически идеологена духьаларча тIагIортама пропаганда формаши методаши къестаянза ярг ца хилара; марксистско-ленински теоре, социализми коммунизми оттаяра, дунен революционни болама, хIанзарча хана лоархIамерча историе дешай эгтара лоархIамегIча проблемай хьакъехьа массе а хана цхьанара Iилман конференцеш чакхъяханза ярг ца хилара.

Iилман информаце система овлангара деиз тоаяр духьа а общественни Iилмай документальни база дIахо шеръяр духьа а Iилман техникаи хьакъехьарча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен комитета, СССР Iилмай Академена, СССР лакхерчеи специальни юкъерчеи образоване Министерствана тIадиллад Iилман информаце Институт йиллара предложени кийчъелга; КПСС ЦК-ча марксизма-ленинизма Институтаи СССР Министрий Советерча Кертерча архивни управлененеи — архивни фондаш дукхагIа хилийтараи царех дикагIа пайда ийбараи эша гIулакхаш делга, паччахьалкхени партийнии архиваш документальни материалаш кердаяхараи ебаяраи эшача хIанзарча ханарча технически средствашца Iалашъяр белгалделга; СССР Министрий Советерча ЦСУ-на СССР Госпланацеи СССР Iилмай Академецеи цхьана — социальни тохкамаш дара хиланза яргйоаца, Iилма лард йола статистически данней система вIаштIехьйоаккхилга, уж дIакхайкаяр шерделгеи цунна специализаци елгеи.

Соцам тIа белгалдеш да лакхерча дешара заведенешкеи техникумашкеи общественни Iилмаш хьехилга тоадара. дешархой коммунистически кхетамца кхебара де деза дуккха а гIулакхаш. Вузийи техникумийи общественни Iилмай кафедрай, партийни организацей лоархIамегIа дола декхар — специалистий марксистско-ленински мировоззрени, коммунистически сакхетам, лакха моральни дикалаш хургйола оагIув вIаштIехьйоаккхилга, уж хьинаре коммунизм ераш, производства новатораш, патриоташ, интернационалисташ хургболаш кхебелга.

Союзни республикай компартей ЦК-шта, парте крайкомашта, обкомашта, горкомашта, райкомашта, СССР лакхерчеи специальни юкъерчеи образоване Министерствана, СССР Iилмай Академе президиума тIадиллад Iилмай кадраш кийчъярая дIа-са нийсъяраи планаш уттаяра юкъера кхоачамбоацараш дIадоахилга. Iилмай болхлойи общественни Iилмай хьехархойи дикала состав дикагIа тоаяр Iалашделга, цар идейно-теоретически боарам дIахо а лакхбелга. Цу гIулакха гуманитарни институтий общественни Iилмай хьехархой, Iилман болхлой аттестацеш, переаттестацеш дикагIа хилийтара, вузовски кафедрайи Iилма-тохкама учреждений штаташта конкурсни комплектовани яра система дикагIа хилийтара йола предложенеш къоастайойла, общественни Iилмай даькъе болх беча специалистий Iилман квалификаце хьакъехьа хьадехараш лакх а деш; общественни Iилмашта йола Iилма-педагогически кадраш кийчъелга шерделла, цар хьехара говзал хадданза массе а хана лакхъелга Iалашдолла, аспирантуре ухараш дикагIа къестабара уйла тIайохийтийла.

КПСС ЦК. белгалду соцам тIа, Iалаьмате доккхача маIане лерхI партеи паччахьалкхени кадраша марксистско-ленински теори, ленински хьисап. Iилма ларда тIара балха формаши методаши, дуккха а бола нах идейно-политически кхетамца кхебареи вIаштIехьбахареи говзал Iомаяь караерааяр. Берригача коммунисташа, паччахьалкхен, боахама, общественни балха хьаштдолчча даькъа болхлоша марксизм-ленинизм Iомаяь караерааянза ярг ца хилар да парте лерхIар Партийни организацеша беркатегIа тIахьожам лоаттабе беза коммунистий политически дешара, марксизма-ленинизма классикий балхаш, КПСС истори, философи, политически экономи, Iилман коммунизм, парте чура а арахьара а политика Iомаяра; къаьстта а уйла тIаяхийта еза къона коммунисташи комсомольцаши идейни чIоагIбалийтара, уж ленинизма уйланца, советски халкъа революционни, патриотически, къахьегама традицешца кхебара; общественни Iилмай болхлой шерагIа юкъеувза беза марксистско-ленински теорена, Коммунистически парте турпалерча исторена, Советски Союза халкъий сийлахьарча революционни традицешта пропаганда яра; кадрашта марксистско-ленински образовани лара, Iилма-методически болх вIаштIехьбаккхара, марксизмана-ленинизмана пропаганда яра дика опыт Iоаяра хьакъехьа йола КПСС крайкомий, обкомий, горкомий, райкомий, политически просвещене цIенойи кабинетейи хIаьта ишттта партийни комитетий роль лакхъе еза.

КПСС ЦК СССР Министрий Советерча кепайоазон хьакъехьарча Комитета, централни а моттигашкарча а издательствашта тIадиллад дукха а болча дешарашта Маркса, Энгельса, Ленина произведенеш шортта арахецар Iалашделга; дешара заведеней профилаши политически просвещенева эшараши теркал а деш, хиланза яргйоацача тиражегIа общественни Iилмай хьакъехьара Iилман балхаш а, хIаьта ишттта учебникаш а, методически гойтареи пособеш а арахецилга, шоаш къаьстта йолча партийни советскии актива, интеллигенце, промышленнии юртбоахамеи производства болхлой категорешта лаьрхIа Iилмай литература серешш библиотекаши арахецалга. Общественни Iилмай публикацей хьакъехьара Iилмай учреждений а, хIаьта ишттта издательствай а роли бехктохами лакхбе беза, редакционно-издательски кадраш хержаш къестаяр тоадара, цар теоретически боарами квалификации лакхъяра де доагIа гIулакхаш де деза; арахецача литература Iилман боарами дикали лакхъе еза, дешараша из чIоагIа теркаллергдолчеи из царна дукха а эшаргдолчеи тайпара.

Общественно-политически Iилмайи журналий редколлегешта, центральни, республикански, краевой, областной газетий редакцешта, СССР Министрий Советерча радиовещанеи телевиденеи Комитета тIадиллат марксистско-ленински теорена, общественни Iилмашта карагIдаьннарашта пропаганда чIоагIагIа яра де деза гIулакхаш делга, кепаетта материалаш, радио а теле а передачаш дикагIа хилийтара къаьстта уйла тIа а йохийташ.

КПСС ЦК соцамо союзни республикай компартей ЦК, парте краевой, областной, городской, районни комитеташ декхарийла ю Iилма-тохкама учреждений дешара заведенейи партийни организацешта дикагIа кулгалле, кадраш хержаш къестаяра, дIа-са нийсъяра, кхетамца кхеяра хьакъехьа царна даим новкъостал а лоаттадеш. Партийни организацеша дукхагIа теркам тIаахийта беза общественни Iилмай даькъера къона болхлойи хьехархойи кийчбара. Iилмахойи хьехархойи коллективашка даим хьалкхабанза яргъяц боккхача бехктохама уйла, цар творчески хьинари шоай декхараш кхоачашделга вIаший дIадехаш хилари, критикеи самокритикеи дегIакхувланза яргъяц, Iилма-педагогически кадраш коммунистически партийноста уйланца кхеянза яргъяц.

Общественни Iилмай викалий декхар — шерра Iилман а дуккхача наха юкъера пропагандистски а болх боаржабелга, цун ларде КПСС XXIII съезда решенеш а лувцаш.

КПСС Центральни Комитет тешаш я общественни Iилмай, ерригача идеологически фронта болхлоша марксистско-ленински теори дегIакхувлараи цунна пропаганда яраи керда толамаш доахаргхиларах. КПСС XXIII съезда решенеш кхоачашъяра, коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе шоаш кара доагIа дакъа лоацаргхиларах.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕШ

ХОВШ махиллара вай республике эгтара хьалха Памятни Байракхаш яхара инициатива дIайолаяьй Грозненски химически комбината коллективо. ЦаI-ах шу совгIа ха я цо Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю.

Дикача къахьегама толамашца накъайоагIа хIанз город Грознерча промышленноста, транспорта, гIишлошъерий дуккха коллективаш. ВорхI бетта план города промышленносто ханал хьалха кхоачашйир, планал совгIа 6 миллион сома маьха продукци арахийцар. ДIадахача шера цу хана арахецаш хинначул 10,7 процент дукхагIа продукци арахийцай укх шера ворхI бетта. Арахецача продукцега дIабодамах лохбарах духхьала ялх бетта паччахьалкхенна кхоdир 1,6 миллион сом ахча.

Къаьстта дика къахьег планированеи экономически стимулированеи кердача системага яьннача предприятеша. ДIадахача шера ворхI бетта реализаци яьчул 35 процент дукхагIа продукцена реализаци йир укх шера цу юкъах. «Старогрознефть» НПУ мехкдьттахоша 73 процент, «Электроприбор» яхача завода коллективо 69 процент, «Октябрьнефть» НПУ коллективо 19 процент дукхагIа продукцена реализаци йир укх шера ворхI бетта.

Юбилейни шера яьржача социалистически яхье хьалха латт Грозненски химически комбинат, слюдяной фабрика, швейно-производственни объединени, ГАРО завод, кхыяраш.

Лакха къахьегама толамаш даха вIаштIехьдьаннад партийни организацеша тIайипа социалистически декхараш дизза кхоачашдайтара коллективашта юкъе дукха балхаш дарах. Цу даькъе къаьстта дика къахьийгад «Красный молот» яхача завода партийни организаце. Йолаш йолча торонех бизза пайда эцара хьалда йола мероприятеш белгалъяьхар цо. Уж дика кхоачашъеш а я.

Завода цехий, отделий, участкай коллективаша доккхий социалистически декхараш тIаийцар. Уж кхоачашдара еррига шоай торонаш оарцагIа а яьхай цар. ХIаьта Советски Iаьдал даьнна 50 шу дизара яха сийлен цIи яккхара эгтара хьалха цига инициатива дIайолайир коммунисташ Комарови Барановий керте латтача бригадаша. Из дика гIулакх хьал а лоацаш могадир завода партийни организаце, профсоюза завкомо, администраце. Яхье яьннача коллективаша кхоачашъе еза мероприятеш белгалъяьхар. Цига котало яьккхача коллектива диплом и ЦIе байракхи лойла аьнна оттадир.

Механически цеха цхьан участка коллективо декхараш тIайийцар ворхI сахьата бе беза болх ялх сахьата кхоачаш а беш, ворхIлагIча сахьата Октябра фонда юкъе дакъа лацара къахьега.

ХIанз заводерча болхлоех 2,5 эзар совгIа саг ва къахьегама овсарле лакхъяра, арахецача продукцега дIалодар лохдара, чурча кхоачамех бизза пайда эцара хьалда дола социалистически декхараш тIа а ийпа, хьинар кхоца деш къахьегаш. Автоматизаци яьй дуккхача производственни процессашта. Духхьала из бахьан долаш укх шера паччахьалкхенна хиина пайда 18 эзар сом да.

Керда къахьегама толамаш доахача хьохкам тел коммунисташа. Профессех дикагIвола болхло яха сийлен цIи яьккха ба коммунисташ В. М. Прищенко, А. В. Жданов, Л. Г. Силин, В. М. Наниев, кхыбараш.

Общественни производства дукха пайда лакхагIа хилийтара, экономика дегIайоалаяра лоархIаме хIама да планироване кердача системага даьнна болх дIаболабар. Городской партийни организаце дукха къахьийгар предприятеш цу кердача системага ялара кийчъеш. ДIадахача шера промышленноста, транспорта кулгалхоша, инженерно-технически болхлоша дешаргдолаш вIаштIехьдаьккхар технико-экономически дешар.

Кердача системах болх беча предприятеша чIоагIа пайда белга хьахьоккхаш дола дукха масалаш доаладе йиш я. Масала, хьалха дIанхача хана «Кавэлектромонтаж» яхача управлене цхьабола специалисташ тоъаш бацар. Из бахьан долаш хIара квалифицированни болхлочо кхоачашде деза балхаш дукха хулар. Гучадаьлар подсобни балхаш тIа цар дукха ха йоаеш хилар, уж дар дукха балха говзал эшаш доаца балхаш. Уж кхоачамбоацараш дIадахара управлене вIашагIъеллар ши участок, царех цхьан участко толамна кхоачашду монтажникий балхаш, хIаьта цига подсобни балхаш кхоачашду квалификаци йоацача болхлоша. Монтажни балхаш кхоачашдеча участке болх бераш лакха квалификаци йола болхлой ба. Из болх ишттта вIаштIехьбаккхарах Горагорск яхача поселке хьалдеш даьттача 64 квартира хулача цIагIа де дезаш хинна электромонтажни балхаш 12 дийнахьа чакхдаьлар, графиках уж чакхдаха дезаш дар 30 дийнахьа.

Укх тIеххьарча хана дукха кердалараш производствана юкъехухь промышленносте. ДIадахача шера МалгIабика-Вознесенски мехкдьтта доаккхача балха юкъейихьар цхьана мехкдьттеи гази дIаахийтара йола керда метод. Цу прогрессивни методо шера цаI-ах миллион сом пайда бир паччахьалкхенна. Укх шера из метод юкъейихьар Iаьла-Юрт Эльдарово. «Старогрознефть» НПУ мехкдьтта доаккхача моттигашка. Цо дика пайда бергба цига а.

Октябра цIейна сийленца накъалхара къахьегама вахте эттача машинаш ераша, энергетикаша, гIишлошъераша, транспортникаша совдоах шоай толамаш. Цхьабакъда, кхоачашде дезаш хьалхашка латта декхараш кхы а доккхагIа да. Цу дезача дента кхоачаш хьалде дезаш да 40 эзар квадратни метр хула цIенош, хьал а яь город Грозне дIачулургья 2280 моттиг йола керда ши школа, 420 моттиг йола берий ши комбинат, ши кафе, кхыйола объекташ. Уж декхараш толамца кхоачаш а деш, Октябра цIейна сийленна накъабаха лерхI гIишлошъераша а.

А. ДАВЫДОВ,
КПСС Грозненски горкома секретарь.



ГаргагIерт Октябра деза цIей. Цу денна къахьегама совгIат кийчлара чIоагIа къовсам лоаттабу Грозненски консервни завода цехаша. Царна юкъе хьалха латтачарех я Миспрханов Хьасан керте латтача цеха коллектив. ДIабахача бетта планал совгIа арахийца консерваш 350 эзар банка яр, хIаьта кхоаь бедал 32 тонн яр. БархI бетта план а хIанзлехьа дукха хIама ца эшшаш кхоачашъяьй цо. Хьинаре къахьег цига Мякиева Любас, Китаева Нуршата, Точиева Раяс, кхычар.

СУРТА ТIА: болх беш я Л. Мякиева.

И. Плиева сурт.

Хьинаре къахьег

МАЛГIАБИКА района «Кавказ» яха колхоз укх шера эзар тонн шурен 250 тонн дулхи» дохка дезаш я.

Уж декхараш кхоачашдара лард еллар соакха гурахьа.

Дика тоаденнеи низ болаши даьгIенашка баьца тIа даьлар хьайбаш. Цо торо хилийтар хьайбашка сиха шура тIатохийта. Гурахьа фермана гонахьа 150 гектара тIа доакъара лаьрхIа дIабийна мукха конвейер яр. Цу тIа арадаьхар доахан. Дийнахьа а бус а доажалора хьайбаш. Доаханна дика Iупал деш шура дукхагIа яккха доярказта новкъостал ду колхоза скотникаша Нырков Василе, Егоров Ивана. Дика йовз царна хьайбай оамалаш, царна фу эш хов. ДаьгIенашка туха-кхера ба, гаьна доацаш хий да.

Сиха айяла йолаелар шура. ХIара дийнахьа шура дIанийеча пункташка 2700—3000 килограмм шура дIатела баьлар хьайбаш леладераш. Кхозза детта доладир доахан, цо а лакхйир шура. Конвейер тIа хьайбаш доажадеча юкъа эрий баьцаш тIаьйнача Терски довкъашкарча понашка буц хьахилар, цига дажа дIалаьхкар доахан, хIана аьлча дIайийнача баьца тIарчул лохагIа да укхаза шура яккхарга дIадодар. Баьцаш маьлхарйолхаш хьатIаьннай ка бола ядаташ чуийцачул тIехьагIа доакъара дIайийна 230 гектара тIара культураш. Юха а дегIа эша хьоанал йола доакъар хьахилар.

Доакъар маэшша хилар пайда бац зоотехнически бокъонаша дIа малеххара хьайбашта гIулакх ца дойя. Из декхар тешшаме кхоачашду ферма коллективо. МалгIабика районе цIи хеза ба колхозе хьалха латта доярказ Лашунова Мария, Флудкова Варвара, кхыбараш. Царех хIаране шерагара шерага хIара кхоабача Iаттагара планах 1700 килограмм яккха езача 2200—2300 килограмм шура йоаккх. Цхьабакъда, доярказа укх шера кхы а совдаьккхад шоай хьинар. Колхозе эгтара хьалха хIара Iаттагара шура яккхара шера план кхоачашъяьй хIанзле Лашунова Марияс. ХIара кхоабача Iаттагара 1700 килограмм шура яьккхай хIанзле доярка Фрудкова Варварас, доярa Панченко Владимира.

Ишттта дерригa низаш тIадахийта хьинаре къахьегарах юбилейни шера бархI бетта паччахьалкхенга планал совгIа 320 центнер шура дIаеннай. Цул совгIа белгалдаккха деза укх ферма йоаккхача шурийга дIадозар планах доагIачул лохагIа хилар. Шурий хIара килограмм йоаккхаш бархI кепиг кходаьд ферма хьайбаш леладераша. ХIаьта ерригача фермо хьалхарча ах шера диъ эзар сом кходаьд.

ХIанз шерра къовсам боаржабаьб ферма коллективо цхьоалагIа ноябрь тIакхоачаш паччахьалкхенга шура йоххара шера план кхоачашъяра.

ХIанале Iана кийчъяьй помещенеш. Хьайбаш дизза хилийтара йоахко ю. 840 тонн гIожа доакъар Iалашдаьд. ДIахо а гIожеи мошеи доакъар кийчдеш ба хьайбаш леладераш.

В. ТАГУРОВ.

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

Укх деношка КПСС Ачхой-Мартана райкомо пропагандистий, лекторий, агитаторий, политинформаторий семинар йир. «Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 50 шу» яхача КПСС ЦК Тезисаех доклад йир парте райкома секретара Чачаева.

Ачхой-Мартана районе 500 совгIа агитатори бIаь гаргга политинформатори ва. Шерача фронтаца дIахьу укхаза КПСС ЦК Тезисаш дIайовзийтара болх: фермашка, тракторни бригадашка, кхай станашка, предприятешка, клубашка, библиотекашка Тезисай чулоацам кIоаргга боашхаш ба политинформатораши агитатораши.

Политически дешара системе чакхъяьннай Тезисаш Iомаяра вIашагIъехка хинна занятеш.

Из тематика Iомаеш яр кхалнаха лаьрхIача политкружоке а. Политически дешара система эгтара дикагIбола ладувгIархой, КПСС ЦК Тезисаш кIоаргга Iоама а яь, наха юкъе кхетама болх бу. Масала, марксизма-ленинизма ларлий школа ладувгIараша Сокаева, Сайдаева, Музаева массехк беседа яьй Тезисаех лаьца.

Тезисашта пропаганда еш боккха болх чакхбоаккх культурно-просветительни учреждений болхлоша а. Клубашка ю тематически сайренаш. Масала, укх тIехьарча хана цар яьй ераш саннa йола сайренаш: «Боккхача наькъа этапаш», «Производстве хьалха латтараша дувц». Цу сайренашка производстве хьалха латтарашта Сийлен грамоташ елар, хIаьта художественни самодеятельносто концерт оттадир.

Района библиотеко кийчъю «Цу деной сий цхьаккха хана довргдац» яха дешарий тематически сайре.

А. САНИНА,
КПСС Ачхой-Мартана райкома политдешара кабинета заведующи.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 24 август, 1967 шу.

ДИКАГIА КХЕДЕ ЧIОАГIА КIА

КIА ДУКХАГIА а дикагIа а кхедар — таханарча ден лоархIамегIара декхараш. Уж кхоачашдулургда «чIоагIагIа» дола кIаш дукхагIа кхедойя.

«ЧIоагIагIа» долча кIих лоархI шийх хьадоала хьоар дукхагIеи овсарегIеи хинна ца Iеш, мелагIа долча кIих даькххача хьоарах кIезиг-дукха (30—40 процент) датехача а цунах яь маькх геттара дика хулийташ дола кIаьда кизга бос бола кIа. Цунах даькхха хьоар, белокаш дукха йоахкаш бод маза болаши хилар бахьан долаш, хьокхадича геттара дика хул.

Ялаташ дIачуийдеча пункташка дIачутела кIа 70 процентал лохагIа боацаш кизга хьисапе къаьга чIоагIа цIе е баьде-цIе бос болаш, эзача (цхьа литр кIа) 785 грамми кхы а дезагIеи хила деза.

Бедах 28 процентал кIезигагIа боацаш бIаьхха маза хулаш (цхьоалагIа группа), тIунал 17 процентал дукхагIа йоацаш, кхы тайпа ялаташ 4 процентал, нувхаш 3 процентал дукхагIа ца увш хила деза кIа. «ЧIоагIа» кIаш кхедара йоккхий стимулаш вIаштIехьъяьхай. Стандарто дIаьдехача дерригача хIамаша маяххара долча чIоагIача кIих ший маьхал совнагIа кхы а 40 процент ахча тIатох.

Цхьан е массехк хьокхама стандарто дIалехараша маяххара доацача чIоагIача кIих массазарча заготовительни маьхал 10 процент дукхагIа мах лу, нагахьа санна гIаьххьа бос а хьадж а йолаш, эзача 750 граммал дайтагIа доацаш, 40 процентал лохагIа кизга хьисапе къаьга хилар доацаш чоапилг лета 2 процентал дукхагIа талханза долаш из хуле. Нохч-ГIалгIай республике, районилаш из хуле. Нохч-ГIалгIай республике, районилаш из хуле. Нохч-ГIалгIай республике районилаш из хуле. Нохч-ГIалгIай республике, районилаш из хуле.

Нохч-ГIалгIай республике, районилаш из хуле. Нохч-ГIалгIай республике районилаш из хуле.

Нохч-ГIалгIай республике, районилаш селекрованни дола академика П. П. Лукьяненко селекрованни дола «Безостая-1» яха гурахьа дув кIа чIоагIагIа долча кIих лоархIаш да. Гурахьа дув кIа тIадолча дерригача латтах 98 процент цу кIиво лоац. Цхьабакъда, мел тамаш йолаш из хете а, «чIоагIа» кIа паччахьалкхенга дохкаш яц колхозаши совхозаши, дуккхача боахамашка из дика кхедеш дале а.

Хиннар фуд, тIаккха? ГIулакх сенах латт аьлча, из латт, бод сайсаи кIаьдеи хулийташ йола маклейковина цхьоалагIча группо дIалехараша маяххара ца хиларах. «ЧIоагIача» кIин стандартага хьежжа доацаш кхы хIамаш а да.

Малав цунна бехке? Эггара хьалха юртбоахама органий, колхозий, совхозий кулгалхой, юрта боахама специалисташ. КIин дикалга лерттIа хьажац уж укх тIеххьарча хана. Цхьабакъда, дунен образеций боарамашка кхача аьнна парте баьча тIахьехамо оарцагIбаха беза республика къахьегамхой. Декхар оттаде деза дунен эталонага хьежжа дола «чIоагIа» кIа Нохч-ГIалгIачено дукхагIа тергдолаш. Цу гIулакха эггара хьалха кIа кхедара агротехника тоае еза.

Мадарра аьлча, «чIоагIагIчох» хила йиш йий кIа, нагахьа санна, масала, Гудермеса района боахамашка дIадув 80 процентага кхаччалца дола гурахьа дув кIа-кIал дIайийна хиннараш латта хьаьндеш йоацц культураш йолча латта дIадувш хилча, тоъал дукха кIа чоапилг лета хилча, «Дружба», «Кавказ» яхача колхозаша, «Дружба» яхача совхозо 4—7 репродукцей фу тоссаш кIа дIадувш хилча, паччахьалкхенга сов бIеха долаш кIа дохкаш хилча, и. кх. дI.

Сунженски районе колхозаша ялатийна лаьрхIа дIателаш дола кIа 8,4 процент бIеха, 7,8 процентага кхаччалца кхы тай па ялаташ увш да. Хьакхараи ардараи юкъе йIаьха юкъ йолаш хилар бахьан долаш кIих йоалла бийда клейковина эшалу, вогIа хул, бос боацаш хул.

Цу цхьан ханна, химически лабораторе дуккхача шерашка «Безостая-1» яхача сортах долча гурахьа дувча кIин дикал тахкарах йолча даннеша хьахьокх вайцига «чIоагIа» кIа кхеде торонаш хилар.

Ховш мадарра, кIица белокаш (клейковинаш) дукхагIа Iоаяра дIадийнача кIина нитратни азот хилийта деза. Масала, Урус-Мартана районерча тохкам беш фу кхедеча участке 1965 шера горох тIахиннача латта кхедаь кIа 70 процент кизга хьисапе къаьга, бийда клейковина 35,5 процентага кхаччалца йоаллаш дар. хIаьта шекара свекла тIахиннача кхай тIа дIадийна гурахьа дув кIа 32 процент мара кизга хьисапе къаьга доацаш, 29,2 процентага кхаччалца мара бийда клейковина ца йоаллаш дар. Долче, гурахьа дув кIа севооборота кхашка дIадувча хана цунна хьакъоастаде деза нитратни азот шортта лаьттанца юхе дутаргдолаш йола культура хьалхагIа кIал дIайийна хинна лаьтта. Цхьабакъда, из гIулакх дика вIаштIехьдоалаш дац.

Гурахьа дувча кIил хьалхагIа дIайийча цунча дика пайда дургболаши доакъарийна геттара дика средствои горох йоллашехьа а, цхьаккха бахьан а доацаш укх тIеххьарча хана кIезигдаьд из дIаювш дола латташ. ВIашагIъэаь бобово-злакови культураш дIаюв латташ а кIезига шерду.

Производственнии опытнии даннеша хьахьокх, хIара зонана оттаь гурахьа дув кIа дIадера оптимальни хаьаши дIатассара боарамаши кIа дукхагIа а дикагIа а хилийтара эггара толашагIа дараш хилара.

РЕСПУБЛИКЕ техникеи опытии кадраши хиларо йиш хулийт из декхар толаме кхоачашле. Де дезар кхы хIача дац цу ресурсаех боаррамагIеи эффект йоккхагIа йолаши пайда эцар мара. Удобренеш тессари подкормкаш яри — «чIоагIа» кIаш кхедара лоархIамегIа дола хьалаш. Ший лоархIам боабац цо кхыметтел аьттув бола культураш кIал хиннача «чIоагIа» сорташ дIадийча а. цхьабакъда, къаьстта лоархIаме я из мероприяти царех йоаца культураш кIал хиннача лаьтташка кIа дIадувча хана.

Укх тIеххьарча шерашка колхозаштеи совхозаштеи могадора гурахьа дийнача кIина Iай е бIаьстан юхье лаьтта дIоахдалалехьа удобренешца овлашка гIоллара подкормка елга, шозлагIа — ка боаккхача хана. ХьалхагIа еча подкормко, хьагучадаьнначох, хьувкъам лакхбара новкъостал ду, хIана аьлча цо чIоагIъю хьалгий вегитативни маьженаш, оңк чIоагIду, новкъостал ду боккхагIеи дукха бесаш долеи ка хьахилийтара. ШоллагIча подкормко кIезиг - дукха хьувкъам а лакхбеш, цу цхьан ханна белок совъяккхара чотах дикка тоаю ялата дикал.

ШозлагIа кхы тIа а еш йола авиаподкормка практически чакхйоаккхилга цхьайолча халонашца дувзаденна да. Царех керттера хало я ка баькхачул тIехьагIа вайцига йокъал отташ хилар. Цо дика вIаштIехьдалийтац лаьттанна тIагIолла удобренеш тоссилга. Iилмо хьахьекхад, гурахьа дийнача кIина ка баккхале бутт хьалхагIа яь подкормка ка боаккхача хана яьчул дикагIа еце, вогIа ца хилар. ГIулакх сенах латт аьлча, из латт, кIих буртиг хулаш латтача хана тайсача удобренеех кIиво пайда дикагIа эцаш хиларах, хIана аьлча цу хана лаьтта докъаденна даланза хул, цул совгIа йоачаш хиларга дог доахийла а дукхагIа я, ка боаккхача хана еча овлашка гIолларча подкормкал.

Юрта боахама специалисташа, бокъонна долаш долча хьалашца цIйс а деш, из теркалде деза гурахьа дувча кIина удобренеш товсача хана.

Хьувкъам лакхбергболчеи ялат дикагIа хулийтаргдолчеи лоархIамегIарча хьалех цаI да лаьттанна керттереи ялат дIаделехьа еш йолеи обработка дика яр. ДIайийна кIа хиннача культурашка хьёжжа бе-бе хила йиш я обработка яра система а, цхьабакъда, балхаш дика дар — из ерригача системашта хиланза даргдоацар да. Цу гIулакха колхозхойи совхоза болхлойи къахьегамах мах телара системах йоахкача материальни стимулех пайда эца, балхий дикала хьалхара цар бехктокхам айбе беза партийни организацеша, боахамий кулгалхоша. Дика болх барах преми яларга дIахахар хьувкъам лакхбаларца юхаметтаоттаргда, цудухьа лаьтта кийчдеча а гурахьа дув ялаташ, къаьстта а кIа, дIадувча а хана биззагIа пайда эца беза ерригача моральнии материальнии стимулех.

Дика фу — хьувкъама лард. ХIаьта а дуккхача боахамашка геттара во латт фу дIаоттадареи дIадувча кондицешка кхоачадареи гIулакх. 15 августе кхаччалца МалгIабика районе дIаоттадаь даьнна фу гурахьа юв культураш дIаера эшачох 53 процент мара дацар, Сунженски районе — 44, Шаьла районе — 32, Наьсареи районе — 7 процент, и кх. дI. Кхы а вогIча хьала тIа да из цIенделгеи тохкилгеи. Республика бIарчча хьайицача, 10 августе хинна кондиционни фу 14000 тонн е эшачох 20 процентал кIеззига совгIа мара дацар. Фу кийчделга иштта воча хьала тIа хиларах оарцагIъяла езаш пр партийни организацеш, колхозийи совхозийи кулгалхой.

Фу дIаоттадара, цIендара тахкара темпаш укх таргтагIарча деношка из болх чакхбаккхар духьа чIоагIа айиланза яргьяц.

1968 шера 500 эзар тонн ялат даккхар духьа къовсам лоаттабеш я колхозаши совхозаши. Гурахьа дувча кIина доагIача даькъа кхоач цунах ахапел совгIа дар. ХIанз шеррача фронтах лел гурахьа ялаташ дIадера кийчо яра балхаш, цулухьа уж шоай ханнахьеи дикеи чакхдахарах тийша хургда гурахьа дувча кIин 1968 шера хьувкъами дикали. «ЧIоагIа» кIа даккхара хIанзе а денз лард йолла еза. Цунца дувзаденна партийни организацешта, юрта боахама специалисташта, колхозаштеи совхозаштеи хьалхашка отт бехктокхаме декхар—ахархой теркам цу лоархIамерча кхачаң культура хьувкъам мамогга дукхагIа лакхбара тIаберзабарал совгIа, 1968 шера паччахьалкхенга «чIоагIагIа» дола кIа дохкилга а.

САВЕЛЬЕВА,
ИПСС обкома юртбоахама отдела заведующа заместитель.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ДЕКХАР

Хьинаре къахьегаш ба республика хьайбаш леладераш Октябра 50 шу дузача цIейна пакъабахара.

Ткъоалагiа август тIакхоачаш республика приемни пункташка дIадахача шера укх хана дIаденначул бархI процент дукхагIа дулх дIаденнад, фуаш — вурийтта процент, тха — бархI, шура— шиъ процент. ХIаьта жа леладераша ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга тха дохкара шера план.

Коа тIара оалхазараш леладеча фермай болхлой а деррига хьалаш да Октябрь тIакхоачаш паччахьалкхенга фуаш дохкара шера план кхоачашъе. Цхьайтта района боахамаша хIанзале кхоачашъяьй паччахьалкхенга фуаш дохкара шера план.

Кхыча тайпара хьалаш эттад шура яккхареи из паччахьалкхенга йохкареи план кхоачашъеча. Дикка тIехьайнсай шура яккхара план кхоачашъяра Грозненски, МалгIабика, Ачхой-Мартана, Наьсареи районаш. ДIадахача шера укх ханарчул кIезигагIа йоаккх шура цу районий боахамаша. Август бетта шоллагIча декаде республика приемни пункташка 2578 тонн мара шура дIаеннаяц, хIаьта тIайица социалистически декхараш кхоачашдара хIара декаде кхо эзар тонн шура яккха еза республика хьайбаш леладераша.

Доакъар шортта хиларга диллача хьайбаш леладерий деррига хьалаш да хIара денна хIанз йоаккхачул дуккха дукхагIа шура яккха. Бакъда дуккхача фермай хьайбай продуктивность лоха я хIанз а.

«Терский» яхача совхозе дIадахача ворхI бетта хIара Iаттагара 1744 килограмм шура яьккхай, хIаьта «Ингушский», «Горец», «Минеральный» яхача совхозашка, кхыдолча боахамашка хIара Iаттагара яьккха шура шозза кIезигагIа я.

Хьайбаш леладерий декхар да хьайбай продуктивность махулла лакхъяр, тIайица социалистически декхараш кхоачашдар.

1967 ШЕРА 20 АВГУСТ ТIАНХОАЧАШ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР
(шера план кхоачашъяр планах проценташца).

Районаш	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартана	45	63	100,2	94
Ведана	54	106	111	71
Грозненски	51	66	80	111
Гудермесски	82	77	119	96
МалгIабика	50	70	145	96
Надтеречни	48	74	140	90
Наьсареи	71	69	103	129
Наурски	49	87	122	113
Ножай-Юрта	86	85	112	59
Советски	51	73	110	42
Сунженски	73	72	111	120
Урус-Мартана	67	76	91	58
Шаьла	58	70	81	111
Шелковской	58	74	102	108
Ерригача республике	58	71	92	108

ТIема гIулакх Iомадара нерда хIамаш карагIа а дувлаш, Сийлахь - боккхача Октябра шовзткъеи итт шу дизара накъаболх тIемахой.

СУРТА ТIА: йоккхийча топий даькъа тактически ученеш. Капитана В. С. Брянсие йоккхийча топаша шоаш деча довнаца гIо ду чухьийлхача танкашта.



ХАННАХЬА КИЙЧЛЕ

ХьатIадоагIача шера 500.000 тонн ялат даккхара

ЯЛАТ дикагIа хьувкъийтара керттерча агротехнически факторех я дIаде кийчлу фу дика хилар, стандарто дIадеххача хьисапе цхьоалагIча, шоллагIча классал лохагIа хила йиш яц из.

Мишта латт гурахьа ювча культурай лакха дикал йола фу кийчдара гIулакх республика колхозашкеи совхозашкеи?

Укх шера 10-ча августага кхоачаш дIадув фу 48 процент тохкам баь да, цох кондиционни лаьрхIар — 26 процент, цун юкъе доагIа цхьоалагIчеи шоллагIчеи класса фу — 10 процент. ДIадахача шера хинначул 100 эзар центнер кIезигагIа кондиционни фу кийчдаьд укх шера республикерча колхозашеи совхозашеи, цох цхьоалагIчеи шоллагIчеи класса фу 50 процент а долаш.

Хьежача фу бIеха хилар бахьан долаш кондиционни ца лоархIаш дисад 41 процент. Лакха тIунал йолча фуца ᴥкхыйола хIамаш увш хилча дIайийна хIамаш йовра кхерам ба. Ховш махиллара хьежача фу тIуна хилар бахьан долаш кондиционни доацаш хинна фу 26 процент да.

Иззал дукха кондиционни доацаш фу хилар да кулгалхоша йоаггIача хьисапе цу гIулакха

Из бахьан долаш 25 эзар центнер фу кондиционни ца лоархIаш дисар, доxадаь фу увш хиларахи бIеха хиларахи. Цунца дувзаденна да цхьаккха пайда а боацаш из цIендеш шозлагIа къахьега дезалга, фу кийчдара ха тулийталга а. Из гIулакх тоадара де дезар сихха кхоачашде деза укх гарггарча хана.

Фу кийчдара гIулакх мела лелилга, дIадув фу лоха дикал йолаш хилара ха во латтилга да яхаш бехказа бовла гIерт цхьабола агрономаш. Из бахьан дац. Фу кийчделга тIехьатеттилга ла йиш йолаш дац, хIаьта фу цIендара агтемпаш, цIендеча фуна дикал агрономах тийша да.

Дуккхача боахамаша дика кийчду дIаде деза фу, дукха хIама ца эшшаш кийчдаь доалаш а латт из цига. Масала, Наурски района «Терский» яхача совхозе (агроном-семеновод А. А. Луганский) кийчде дезача кондиционни фух 99 процент кийчдаьд, цох цхьоалагIчеи шоллагIчеи класса — 79 процент, хIаьта цу района колхозаша кийчдаь кондиционни фу — 65 процент, цох цхьоалагIчеи шоллагIчеи класса—61 процент.

Шелковской района Менжинске цIерагIча, «Красный пахарь», «Путь к коммунизму» яхача колхозаша кийчдаь кондиционни фу 76 процент да, цох цхьоалагIчеи шоллагIчеи класса — 67 процент, хIаьта вокх юхейисача района колхозашка кийчдаь кондиционни фу — 39 процент, цох цхьоалагIчеи шоллагIчеи класса 19 процент да.

Грозненски района Грозненски шурий совхозе кийчдаь кондиционни фу 82 процент да, деррига фу цхьоалагIчеи шоллагIчеи класса а да. Района кондиционни фу кийчдара хьоксам 20 процент мара бац, цох цхьоалагIчеи шоллагIчеи класса — 15 процент. Фу кийчдара дикагIдолча а вогIа долча а боахамий кхы а цIераш яха йиш яр. Доаладеча масалаша къаьгта хьахьокх агрономаша е терко ца яр, фу мишта цIендаьл хьожаш агрономаша тIахьожам ца лоаттабар. Из къаьгга хьагойт кийчдаьча мукха фуно.

Массанена дика ховш да цхьадола фу доxадаь хилча, е фу бIеха хилча дукха хало а йоацаш дика регулировани яь жолоба йолча овсюжни триере цIендаь хьакъоасталуш хилар. Цхьабакъда, кукольни триераца доxадаь мукха фу хьакъоасталац.

йоаггIача хьисапе цу гIулакха йоакхо ца елга. Къаьстта эсала лел фу кийчдара болх Сунженски района колхозашка. Фу цIендара машинаш цу боахамашка хиларга диллача дикка сихагIа фу цIендаь яла декхарийла яр уж колхозаш. ДIадахача шера хинначул лакхагIа хила езар кийчдаьча фуна дикал а.

ЧIоагIа во лел фу кийчдара болх Наьсареи района совхозашка, Ножай-Юрта, Ведана, Советски районашкарча колхозашка. Итталгlа август тIакхоачаш цхьаккха центнер кондиционни фу кийчдаьлац цига.

Кхы дикагIа лелац бIаьстан юхье хьалха ювча культурай фу кийчдара болх а. Хьежача 10215 центнер гороха фух 5500 центнер мара кондиционни хиннадац, цох шоллагIча класса — 4500 центнер, хIаьта кхоалагIча класса цхьа эзар центнер, вож юхедиса фу бIеха хиларах кондиционни доацаш дисар. Иштта бIеха а долаш из фу лоатталича дIаде мегаргдоацаш из хилар кхерам ба.

Грозненски шурий - совхоза специалистий мишта вIаштIехьдаьннад гороха фу дIаде мегаргдолча кондицега кхоачаде—шоллагIча класса 4500 центнер. ХIаьта вокх боахамашкарча специалистий- агрономий хIана вIаштIехьдаьннадац иштта фу кийчде?

Я. ШАПОШНИКОВ,
Республикански контрольно-фуна лабораторе заведующи.

ЗЕНЕ БУЦ

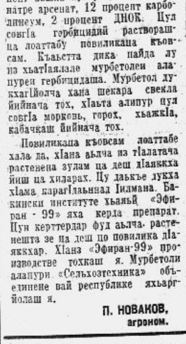
ЮРТБОАХАМА культурашта чIоагIа зене я повилика яха оасара буц. Кхыча растеней сокаш дIаувзаш повиликас кIалъют уж. Iалаьмате чIоагIа еб-иа. Цхьан фух ялх квадратни метрага кхоачаш дIа-хьа ярж повилика, хIаьта цох итт эзар фу хьахила тарлу.

Нагахьа санна культурни растенеш йолча кхашка повилика хилча изи цо айи даь растенеши сиха дIаяха еза. Цунца цхьана далалоаттаде деза тIера хоадаяь юхейисача юкках юха а из ебилга.

Культурни растенеш йоацача а хул повилика. Цига цунца къовсам лоаттабе аттагIа да. Из хьахургIоацаш кхай тIа молхаш тох. Молхай раствораца хила еза 5—6 процент нитрафена, 15 процент аммиачни селитра, 25 процент аьшка купорос, 10 процент натре арсенат, 12 процент карболинеум, 2 процент ДНОК. Цул совгIа гербицидий растворашца лоаттабу повиликаца къовсам. Къаьстта дика пайда лу из хьатIаялале мурбетолеи алапуреи гербицидаша. Мурбетол дукхагIйолча хана шекара свекла йийнача тох, хIаьта алипур цул совгIа морковь, горох, хьажкIа, кабачкаш йийнача тох.

Повиликаца къовсам лоаттабе хала да, хIана аьлча из тIалатача растенена зулам ца деш дIаяккха йиш ца хиларах. Цу даькъе дукха хIама карагIаьннад Iилмана. Бакински институте хьаьяй «Эфиран - 99» яха керда препарат. Цун керттердар фуд аьлча растенешта зе ца деш цо повилика дIаяккхар. ХIанз «Эфиран-99» производстве тохкаш я. Мурбетоли алапури «Сельхозтехника» объединене вай республике яхьаргйолаш я.

П. НОВАКОВ,
агроном.



СУРТА ТIА: йоккхийча топий даькъа дивизиона дикагIвола радиотелефонист ефрейтор Федор Саблин тактически ученешна.

Н. Назарова сурташ.
ТАСС фотохроника.

БОННЕРА ИЗРАИЛЬ ХЬАЛЛУВЦАРАШ

Малхбузерча Германе, ВIашагIкхийттача Штаташеи Англеи санна, Израила доккха тIема новкъостал делга дукха ха хьалха денз ховш дар. Ши шуи ах шуи хьалха Iарбий итт паччахьалкхено ФРГ-ца дипломатически отношенеш йохайир, уж йохаяра бахьанехь цаI да йоахар цар ФРГ-ас Израиль тIема кийчъяра юкъе дакъа лоацаш хилар. Гаргарча Малхбоале тIеххьара хиннача событеша гучадаьккхар Израила тIема потенциал чIоагIъяра а из Iарбий мехкашта духьал агресси е хьалхьоаяра а цхьайолча империалистически паччахьалкхенаша къайлагIа деш хинна новкъостал. Доазол дехьарча кепайоазон тIа хоам бу, къаьстта аьлча, кIезига хIамаш дувцаш цу бIехача гIулакха юкъе Малхбузен Германе доалача даькъах.

1960 шера Нью-Йорке «Уолдорф Астория» яхача отеле «цIаьхха» кхеташ санна вIашагIкхийтар Малхбузен Германе канцлер Аденауэри Израила премьер-министр Бен-Гуриони. Цига вIашагIкхийттача Аденауэра ший партнерага аьлар Израила дIахо а новкъостал дергда, къаьстта аьлча итт шера йолча хана 500 миллион доллар дургда. Из бахьан долаш израильски премьера дош делар канцлера Тель-Авиве Эйхмана дош дувцача «тарлучох цIи хеза бола малхбузенгермански деятелаш гучабоахаргбоацаш...».

Цул тIехьагIа, цу шера аьхки, процесс йола а ялалехьа, вIашагIкхийттар цу хана хинна оборона министр Штрауси Израила оборона министра заместитель Шимон Переси. Царна юкъе хиннача къамаьлах дика доашхаш дувц малхбузенгермански «Шпигель» яхача журнало. Цу переговорий чулоацам ер бар: тIема новкъостал де аьнна Перес даьча дехара жоп душ Штрауса аьлар, из хIанзарча хьалашка цхьа моллагIа дола хIама дац. Эйхмана дош дувцача ФРГ-а дуккха бола деятелаш жугатий боабаьча нацисташта «дIанийсбе» тарлургда. Хьал кхы а чоалхане доаккхаргдар из дош дувцача теш хургволаш канцлера ведомства шеф вола Глобке тIавехаро. (Ховш ма дий, Аденауэра аьтта оагIув хиннеи боннски паччахьалкхене низ болаш йола моттиг лоацаш хиннеи вола Глобке Гитлер волча хана цхьаккха бехк боаца дуккха бIаьш эзараш бола нах боабаь дола антисемитски законаш уттадаьча керттерчарех цаI ва. Юххера а ца доалаш Глобке отставке вохийташ балхара дIаваккха вийзар боннски Iаьдала). Нагахьа санна из деррига дIадоаккхалоре, йоахар дIахо Штрауса, Израила герз далара цхьаккха халонаш хургIоацаш хIама де хьожаргвар со.

Иштта вIашагIделлар Гитлера ше оттаваь хиннача жугатий халкъ хIалакъдеш хиннача керттерча палача дош дувцача нацистски зуламаш даь бола, хIанз а тIехь Малхбузен Германе йоккха моттиг дIалоаца дуккха бола нах гучабоахаргбоацаш израильски кулгалхоша дуккха къахьийга эггара бIехагIа дола гIулакх...

Израила деш дола тIема новкъостал диккача даькъе дунен шоллагIа тIом болча хана гитлеровски режимо жугатий халкъа даь хинна «материальни зе юхаметтаоттадара» деш да яхача бахьанийца лу. Цунах латт ФРГ-ане Израилаи юкъера къайлагIара соглашенеш хьулаяра деррига бахьан. 1952 шера отталаь «компенсацех» дола договор шин паччахьалкхено вIаши леладеча гIулакхий лард а хиннна дIаэттар. Цу хана денз гитлеровцаша боабаьча нахах «доагIар дIатакхар» лерхIаш Израила деннад 3,5 миллиард совгIа марка ахча.

Бакъдар дувцар духьа ала доагIа, «доагIар дIатокхаш» яхача бахьанийца Израиле кхахьийтар Малхбузен Германера меттел НАТО кхыча мехкашкара а герз, эггара хьалха США-ра а дохийташ. Массайолча спософаца Израила тIема потенциал чIоагI а еш. Гаргарча Малхбоалера духхьал ший империалистически хьашташ кхоачашлаь Iац Малхбузен Германи, американски империализма новкъост а я из. Американски мехкдаьтта концессеш шоай территореш тIа йолча Iарбий паччахьалкхенашца хулачох гуччахьа кхосса ца ялар духьа ВIашагIкхийттача Штаташа цкъа оттаяь на Iеш юкъе уваттаяьй Малхбузен Германи Израилга американски герз дIакхачийтара.

Израила луш долча ФРГ-а герза хьакъехьа доазол дехьара йоагIа свеленеш дикка вIашлухьале йолаш я. Из-м кхеталеш а ма дий—«чIоаггIа къайлагIа» яхача грифах дIакхоачийташ ма дий из. Бакъда царех хьалда йола даннеш хьагуш махиллара цаI шоллагIчар хьалъюзаш а я. Масала, кIиргIа цкъа аралувлача Малхбузен Германе «Шпигель» яхача журнало дувцачох, Нью-Йорке Аденауэреи Бен-Гурионеи къайлагIа яьча, вай лакхехьа хьоахаяьча соглашенех Малхбузен Германе шийна декхар тIайийнад Израила 200 танк, царел совгIа, зенитни йоккхий топаш, гаьна кхувса йоккхий топаш, танкашта духьалара ракеташ, самолеташ, хин кIалха лела кемаш дургдолаш. 1964 шера гурахьа оттадир Израила кхы тIа а 150 танк дургья, аьнна.

Гой фу язду «Эхо дер цайт» яхача малхбузенгермански газето. Израила деш дола Бонна тIема новкъостал 300 миллион малхбузенгермански марка мах болаш да. Цунна юкъедоагIа вай ханара хин кIалха лела кемаш, кердача тайпай тIема самолеташ, хIаьта иштта кхоссаш дола дикагIдола герз а. Бундесвере Iомабеш ба израильски салтийи эпсараши (5 эзар гаргга). Цул совгIа Бонно финансировани ю Израиле тIема заводаш хьалъяра. Израильски атомни тохкамаш деча юкъе болх беш немецки физикаш - атомникаш а ба».

ТIема новкъостала цу спискана юкъе ца хьош йитай танкаш, уж американски производствера хиларах. ГIулакх миштад аьлча укх тайпара да: кхаь мехка — США, ФРГ, Израиль — юкъарча соглашенех хIанзара «М-48» яха американски танкаш бундесвера официально дIайийеш я, бакъда царех цхьадола дакъа къайлагIа Израила дIалохьийт. Царех Израила тIема министра заместитела Переса аьлар: «ФРГ-ас Израила яйтар эггара дикагIйола танкаш».

Боккъалдар аьлча Малхбузен Германе Израила луш дар къаьнара, бундесвера мегаргдоацa герз дац. Из деррига дIадаьлча, Малхбузен Германе из герз тел Израила бундесверагара герз тIем тIа мишта хургда хьажа тахкара а. «Бильд-цайтунг» яхача бульварни газетилга гуччахьа хоам бора: «Израиль тIема тIа котъялара новкъостал даь герз ФРГ-ера дена герз дар» яхаш. Цу тайппара, Малхбузен Германе Израила деш дола тIема новкъостал цу мехках тIема полигон лерхIаш пайда эцарах луш бола ший тайпара мах ба.

Духхьал герз лоаттадарал тIехдоалаш Малхбузен Германеи Израилеи вIаши леладу тIема гIулакхаш къаьстта терко тIаозаш да. Израиле тIема заводаш хьалъяра финансировани ярцен Малхбузен Германе специалисташа израильски эскар Iомадарцеи чакхдоалаш дац уж гIулакхаш. (Масала, гераща эскар кийчдара Бонна 400 тIема специалист Израиле ва; израильски эпсараши тIема техникаши Рендсбургерча зенитни школе Iомалуш хилар, и. кх.). Уж гIулакхаш эггара а кхерамегIа да атомни даькъе...

Дуккхача дунен халкъашта юкъерча соглашенеех шоайцига атомни герз хьадара Iилма-тохкама балхаш дара хьакъехьа доазув отталаь хилар бахьан долаш. Бонно цу даькъера вIаши гIулакхаш деладу цхьаолча мехкашца, къаьстта аьлча Израилца, хьаштдола эксперименташ паргIатта е йиш хургйолаш. Масала, Израила кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Абба Эбана яхачох, Реховотерча Вейцмана институте болх беш Малхбузен Германе 52 Iилмахо-атомник ва. Израильски Iилма-тохкама института финансировани еча юкъе дакъа лоац боннски правительствас а. Бонн камаьрша хилар кхетале хала дац, нагахьа санна, ФРГ-а промышленно-экономически гIозараша арадоахача «Хандельсблат» яхача газето язъечох, Израиль «ший атомни бомба» хьае лерхIаш хилара уйла йича. Израила Iалаьмате йоккха финансовии тIемеи новкъостал а деш, Бонно цунна цхьана хадланза зув. тIахьожам а лоаттабу цу ший тайпара йолча полигона. Цун цIерах из болх беш ва ФРГ-а оборона хьалха хинна министри хIанз финансай министри вола Йозеф Штраус. Боннаи Израилаи юкъе вIаши гIулакхаш латтача ерригача хана из ханнахьа вIашагIкхеташ хиннав лакхехьа хьоаваьча, хьалха оборона министра заместитель хиннача, хIанз Израила генеральни штаба начальник волча Пересеца. Штраус санна Израиле каст-каста воагIаш цхьаккха саг хиннавац, яхаш язду «Гаарец» яхача израильски газето. Израиле веча из хиннав авиабазашка, бронетанкови доакъошка, тIема складашка, тIемеи авиационнии промышленноста центрашка, дикагIа йолча самолеташка хьийжав, танкашта духьалара ракеташ миштай хьожаш тохкача хиннав, атомни реактор хьалъеча хьоашалгIа вена хиннав.

ХIанз, Израило Iарбий паччахьалкхенашта духьал агресси яьчул тIехьагIа юкъарчал доаццаш премьер-министра Эшкола лаьрхIа вола уполномоченни Перес «экономически» оалаш дола из новкъостал шердара дехар де ФРГ-е вахийтача, эггара хьалха Штраус волча вахар, цунгара новкъостал дехеи цунга хьаллацийтеи. Штраус мара кхывар вац Малхбузен Германе канцлерга Израила деш дола тIема новкъостал ше мадарра дIаловаийта а хIаьта Израилца леладеча гIулакхех Боннага кхоачаргдар хайта а йиш йолаш. Малхбузенгермански кепайоазоно беча хоамах, Израилга ФРГ-агара кхы а массехк миллион марка лоархIам болаш «экономически» новкъостал кхоачаргда.

Цхьа фуннагIа дале а къайлагIара хIама да хIанзара жугатий паччахьалкхе Израили жугатий халкъа дуккха бола палачаш тешшаме дIахьулбенна, хIаьта цхьабараш Iаьдала гIулакха тIа этта, хIанзалца а тIехь антисемитизм чIоаггIа дегIайоагIа, жугатий кашамаши синагогаши бIехъю, ийрча йоаха Малхбузен Германии айхха вIашагIъювзача юкъе. Цхьабакъда дика кхеталеш ма дий, классови хьашташ юххера а кхы мел дарел тIехдоалилга. Цудухьа шиш бахьан доацаш дац, дизза законах доагIаш да классови хьашташа цхьан империалистически лагере, Iарбий халкъий къамаш-мукъалахара болам тоIабара тIаерзаьча союзе израильски экстремисташ а малхбузенгермански реваншисташи милитаристаши вIашагIтохар.

А. РАЧКОВ.
(ТАСС).

ХЬОКХАМЕ БОЛХ БУ

Производственно-товарни контора библиотека доккхача сийрдача цIагIа хоза нийсдаь латт 11102 экземпляр дола книжкаш, масса а хана керда газеташ, журналаш хул. Эзар гаргга дешараш ба укхаза предприяте мугIаревча болхлоех а инженерно-технически болхлоех а. Библиотека керте латт балха йоккха опыт йола библиотекарь А. С. Бондаренко. Юххьанца ший болх дIаболабеш предприятера инженерно-технически а мугIаревча а болхлоех цо вIашагIъеллар библиотечни актив. Хадданза новкъостал деш я партийни, профсоюзни организацеш.

Дешарий теркам тIаозаш дика вIаштIехьбаьккхаб укхазарча библиотека болх. Тайп-тайпара мероприятеш чакхйоах, масала дешара конференцеш, диспуташ, литературни обзораш ю, лекцеш еш, библиотекера деша книжкаш кхухьараш гул а беш царна царна хозагIа хеттача темаех беседаш ю. Духхьал укх хьалхарча ах шера дIайихьай ленински дешарех 49 лекци, 38 Октябрьски революцена хетаь, 23 литературни обзор, ши диспут яьй. Хьокхаме ба библиотека активо хадданза дIахьош бола массово-политически болх. Алхха шоай библиотеке баь а ца Iеш пехашка, болхлой болчча дIа а ухаш бу цар болх.

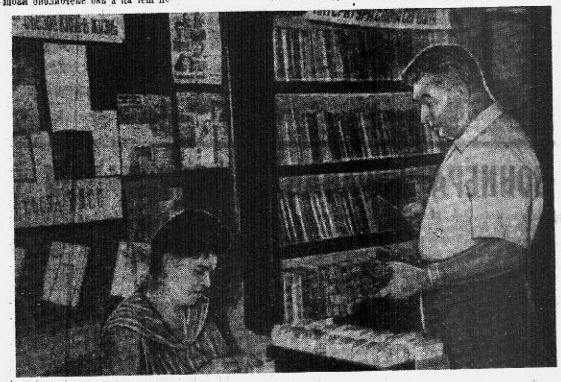
Боккха теркам тIабохийт укхаза КПСС XXIII съезда решенешта пропаганда яра. Цу хьакъехьа харжа а хержа выставке оттаяьй литература, хоза кийчдаь стендаш, плакаташ да дIачувальначун бIарг тIаотташ. Библиотеке а массе цехашка а массанена дIахозаш дешараш чакхдоах, беседаш ю.

Боккха болх бу библиотека болхлоша кердача литературана пропаганда яра. Кердача книжкашца оформлени яь я витринаш. Массе а хана предприяте производственни декхарашна бувзам лоаттабеш я библиотека. Цу хьакъехьа кийчъю книжкай стендаш, плакаташ.

Библиотека хан-ханнахьа шоай дешарашта дIадовзийт Советски Iаьдала 50 шу дизара хетадаь литература, иштта гучча хьалтеха я «Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу» яха КПСС ЦК Тезисаш.

Ала деза ший беррига а болх библиотеко комсомола комитетаца айхха бувзам а лоаттабеш дIахьош хилар.

П. СЕРГЕЕВ.



СУРТА ТIА: библиотека заведующи А. С. Бондаренко литература дIалуш я.

С. Пяташа сурт.

БАРТ ТАЙНА ДЕЗАЛ

Кизляре бодача боккхача наькъа шин даькъа йийкъа улл Шелковской района чуйоагIаш йола Курдюковская яха юрт. Укхаза цхьа дезал санна бах дуккхача къамех бола советски нах. Цар цхьана къахьег, салоI—хьальналча кулгашца хьакхолл адамлен сийрда кхоане — коммунизм.

— ХIанз иштта да тха вахар! — доаккхал на деш аланзар, сона уллув автобус ярга хьежаш латтача эрсий къоаночо. — Да а да! — аьлар цо, — хьалха иштта дацар. Тха юрта казакаш мара бацар, хIаьта хIанз дуккхача къамех нах ба укхаза бахаш а балхаш деш а. Тха доттагIал ди тIехьа чIоагIлу. ХIаьта паччахьа хана-м... — Дукха дар цо тIех-хьара аьнначa дешашта тIехьа ца оалаш дисараш.

— ХIанз ше мел вар хьаькъал долаш, дийша ва! Висарагов Хасмохьмад яхаш ва укх тха юртара цхьа нохчо. Пхиъ воI ва цун. Пхиъ. Миштаб аьнна хьона хете... массане а хулийтаргбар аз уж санна къонгаш! — воккхача сего оаллашехь, ена Сары-Су йода автобус хьа а кхаьча воккха саг вахар....

Аз лаьрхIар из дезал бовза аьнна. ВисараговгIар Хасмохьмаден пхи сесага Большекареи пхи воIи кхо йоIи — бархI дезалхо ва. БоккхагIа бола мехкарий маьре а баха дика боахк. ХIаьта зIамагIа йола йиIиг дешаш я. Пхиэ вошa ши-ший вахара новкъа ваьнна. Бакъда цар наькъаш вIаши тара да маьлха зIанараш санна. Алхазури, Мовсари шоай гражданeки декхар кхоачаш а даь цIабаьхкаб Советски эскарера. ВоккхагIа вола Нурадини цул зIамагIа вола Мовсари цхьан шера дIайицар КПСС члений мугIарашка. Нурадин «Менжинске» цIерагIча шоай колхоза комсомольски организаце секретарь ва. ХIаьта Мовсар ВЛКСМ Шелковской райкома орготдела заведующи ва. Цу шинне а вахар айхха дувзаденна да общественни балхаца. КIеанга къахьегац цар парте хьалхашка оттадаь декхараш сийленца кхоачашде комсомольцаши кагирхойи оарцагIа боахаш.

Эскаре гIулакх деш волча хана Мовсара еннача Сийлен грамота тIа йоах: «ВоккхагIа волча сержанта Висарагов Хасмохьмада Мовсара ер грамота лу, тIема гIулакхий а политически кийчон а отличник, советски тIемахочун хила хьакъ махиллара дисциплина, шийна хьалхашка оттадаь моллагIа декхар тIехдика кхоачадеш хиларца». Ше эскаре мел яьккхача хана а Мовсар айхха дакъа лоацаш хиннав комсомольски а общественни а балхашца. Цо дуккхаза а дакъа лаьцад тIема доакъой комсомольски конференцешка. Эскарера цIавоагIача хана из вар эпсар.

— Цхьаккха а моттиг яц вахаре тха комсомольцашеи кагирхошеи дакъа ца лоацаш. Дика дIадода районе комсомольски документаш хувцалга а, — йоах Мовсара. — Комсомола мугIарашка дIаэпар дехаш дукха заявленеш тел кагирхоша.

Мовсарал зIамагIа вола Алхазур колхоза шофер ва. Из ший машинаца ца кхоачаш моттиг яц колхозе. МоллагIа гIулакх де цунга аьннадале, цо из кхоачаш а ду дизза. Цун наькха тIа къег ВЛКСМ Центральни Комитета енна «Молодой передовик производства» яха значок. Комсомола сий лакха лоаттадеча цунна из яла йоагIаш а еннай. Мел дукха вийзав из эскаре волча хана командирашта а новкъосташта а? ВисараговгIар дезале деза а лоархIаш альбома юкъе доал йоаржаьча тIема даькъа байракха уллув латташ даьккха цун сурт. Алхазура а цар дезала а цул бочагIа хеташ хIама дац цар цIагIа. ХIаьта цунна еннача грамота тIа яздаьд: «Гварди сержанта — Висарагов Алхазура! ТIема а политически а дешар тIа Iа толамаш дахарах, СССР тIема низий мугIарашка тIехдика Iа гIулакх дарах лу хьона ер грамота. Со теш, дIахо йодача хана а хьайгара иштта дика масал гойташ, Даьхенна — Советски Социалистически Республикай Союзана хьалхашкара хьай патриотически декхар сийленца кхоачашдеш хьо дIагIоргхилараx!» кIалгIолла кулг яздаьд гварди подполковника — тIема даькъа командира. Алхазур эскарера цIавоагIаш гварде воккхагIа вола сержант вар. ЦIавеначул тIехьагIа а елар цунна ВЛКСМ райкома Сийлен грамота. ВиълагIа вола Морван а пхелагIа вола Бувайсар а комсомольцаш ба. Морван дешаш ва Назрановски юрта боахама техникуме, хIаьта Бувайсар Шелковской юрта боахама техникуме экзаменаш дIалуш ва.

Цу тIехь чакхдоалаш дац вежарех лаьца доладаь дувцар. ВоккхагIа вола Нуради парте райкомо укх шера деша хьожаваьв Астрахане партийни школе. Мовсар заочно деша вагIа Орджоникидзерча Горски юрта боахама институте, хIанз из шоллагIча курсе ва. Алхазур дешара вежарел тIехьависав аьнна хеталу, бакъда из иштта дац. Болх бешшехьа сайрийнарча кагирхой школе деша а ухаш цо чакхъяьккхай бархI класс. Итт класс чакх а яьккха цо деша ваха лерхI автодорожни ВУЗ-е. — Со машинаш йоацаш мегаргволаш вац, — йоах Алхазура.

Вочох лорабеш, дикачох хьаьналчох, адамлено баркал аргдолча хозача гIулакхех кхебеш, Даьхе а, парти а, халкъ а раьза хургдолча наькъаца гIа баха Iомабаьб уж даси панаси. Цу духьа йоах цар: «Тха вахара хIара гIа, толам, тха ерригa кхоане ювзаенна я даьцеи наьнацеи.

— Цхьаккха а каьхат а мотт а ца ховча тхона мича могаргдар иштта дезал вахара сийрдача новкъа баха? Тха дезал а Октябрьски революце деннача доккхача берката цхьа тIадам ба. Оаха доккхал ду тхоай тIехьенах, вай замах. Тхоай тIехьен кхоаненах кхера ца дезаш сапаргIата да тхо, — йоах къоаноша.

М.-С. ПЛИЕВ.

УНАХЦIЕНОН ЦЕХ

Воронежски езача механически прессий заводо кийчъю ше морг кхы йоаца оборудовани Советски Союза предприятешка меттел, дуккхача доазол дехьарча мехкашка а ух.

— Тха заводе 20 цех я, — йоах завода директора Алексей Витковске. — Эггара къонагIа йола ткъоалагIъяр предприятена 35 километр гаьна улл. Из профилактори я. Болхлоша «унахцIенон цех» аьнна цIи тиллай цунах. Из хьалъяргеи кийчъяргеи завода пайдаех 90 эзар сом совгIа ахча дахийтад.

Профсоюзни организацеша дага а лаьца дIадоладарца хьаяь цу тайпара йола «унахцIенон цехаш» хIана Воронежа итташ йолча предприятешка я.

Иван КОВАЛКИН,
АПН корреспондент.

ЯЙГА АТЛЕТИКА

«Труд» яхача спортивни обществай Центральни Совета хьалхара моттиг яккхара яхьаш дIахьош хилар вай мехка къоначар а боккхагIчар а командаш Пятигорске. Дика хьокхамаш гойтар вай республика боккхагIчар команда. ЙиълагIча группа юкъе а яха хьалхара моттиг яьккхар цо. Ерригаш дIалаьрхIача 13175 очко яьккхар цо. ХIаьта къонабарий команда кхоалагIча группа юкъе кхоалагIйола моттиг яьккхар.

* * *

Берий спортивни школашта юкъе РСФСР-а хьалхара моттиг яккхара Ставрополе хиннача финальни яхьашка дакъа лоацаш хилар вай республика берий спортивни школа спортсменаш. Цига дика хьокхамаш гойтар цар. Чемпионаш хилар новкъарленаш эша а еш 110 метр ведда Басаткин Сашаи (15,1 секунд) цу тайпара 80 метр едда Цуревич Таняи (12,1 секунд).

ДIоахалла кхувсалуча кхоалагIа моттиг яьккхар Лисовалов Володяс. Ялх метри 38 сантиметри кхоссавалар из. Мадарра аьлча яхье дакъа лоацаш хиннача 25 командана юкъе иттлагIа йола моттиг мара-м кхачанзар вайчарга, хIаьта а берий спортивни школашта юкъе гураха хургйолча ерритсоюзни финальни яхьашка дакъа лаца бокъо яьккхай цар.

О. СМЕРКАЛОВ.

ФУТБОЛ

«КУБАНЬ» ИЙШАР

22 августа аргIанарча туре Грозненски «Терека» тIанийцар Краснодарера «Кубань». Хьалхарча минуташка дена сиха а кадай а дIадоладелар ловзар. Цхьаннена тIехьа шоллагIа еш атакаш ю грозненцаша а краснодарцаша а, бакъда, тешшаме ловз шийне а командай защитникаш. ХIаьта а хьалхарча тайме счет хьаелла йиш йолаш бар «Терека» футболисташ. Шийна хьалхашка «Кубань» вратарь О. Кущ мара воацаш висача Е. Толстова магaнзар счет хьаелла. Иштта счет 0:0 а йолаш чакхъяьлар хьалхара 45 минот.

СалеIачул тIехьагIа кхы а чIоагIлу грозненций атакаш. ШоллагIча тайма ткъестлагIча минута дIайолаяь хоза комбинаци чакх а йоаккхаш бургац чутехар Е. Толстова. 1:0!

Цул тIехьагIа шоай оборона чIоагI а яь наг-нагахьа кхераме контратакаш е баьлар грозненцаш. Бакъда, из счет кхы а йоккхагIа хургъяр нагахьа санна бургац чутоха йиш хиннача моттигех вай центральни нападающе пайда эца вIаштIехьлаьнналаларе. Дика ловзаш хиннача хьаьший вратара О. Куща тешаме лорайора ший наIараш.

Цул хьалхагIа лайзар шийне а командай дублераш. Цига а грозненцаш котбаьлар.

27 августа «Терек» ловзаргья Ставрополерча «Динамоца».

СПОРТ



Укх деношка Польше Кошалин яхача городе а хинна цIавенав НохчГIалгIай педагогически института студент Приймаков Александр. Из ва вай мехка къоначa спортсменашта юкъе низ болашагIа вола борец—классически кIалтохаргах латаш ах дозал долча спортсменашта юкъе вай мехка чемпион а ва из. Дунен халкъашта юкъерча яхьашка — Итале, Болгаре, Польше хиннав из. ХIаьта хIанз из ваха хиннар. Олимпийски ловзараш доладалале чакхъяьккха дунен халкъашта юкъера турнир яр.

Цига дакъа лоацаш вар Венгрера, Румынера, Чехословакера, Германски Демократически Республикера, Югославера, кхычахьара вена 150 гаргга спортсмен. ХIаьта СССР-а къонача команда капитан а волаш вахавар цига ткъо шу мара даланза вола Александр Приймаков. Пхезза летача пхеззе а котваьннав из. Польски дошо медаль еннай цунна цу яхьашка котвалараx. ХIаьта командни зачетах а СССР-а командас хьалхара моттиг яьккхар.

Варшаве а кхыча йоккхача городашка а хинна цIабаьхкаб вай спортсменаш.

СУРТА ТIА: Приймаков Александр.

В. САЙДАЕВ.

Е. Мeграбова сурт.

Доазол дехьара

ИЕРУСАЛИМЕРА ЗАБАСТОВКА

ПАРИЖ, 21 август. (ТАСС). ЧIоагIлуш шерлуши латт Израила дIалаьцача Иорданеи ОАР-еи территорешта тIарча Iарбашха болча наьха къовсам. Синайски ахгIайрен тIа Эль-Арише селхан йоккха забастовка йолаеннaчули демонстрацеш хиннaчули тIехьагIа къовсама юкъебаха Иерусалиме баха Iарбашха бола нах а. Цу городера Франс Пресс яхача агентства корреспондента бечa хоамах, тахан дешкъа ха хиллалца къайла лаьттай Iарбий тикаши лавкаши. Израильски Iаьдалаша города вилагIа аннекси яьчул тIехьагIа цига латта хьалаш довзар духьа тахан цига Эрист Тельман — ООН-а Генеральни секретара У Тана ший викал цига воагIача ханна нийсъеннай из забастовка. Корреспондента белгалдоаккх, из забастовка Иерусалима Iарбий даькъа тIа бахача наха израильски администраце лелодеча экспансионистски гIулакхашта дуxьалара протест кхайкаеш яь хилар. Забастовка соцаяра «чIоагIгIа гIулакхаш» чакхдаха лаьрхIа а оккупационни Iаьдалаш.

ЭКВАТОРЕ ША ТЕХАБ

НАЙРОБИ, 21 август (ТАСС). Iалаьмате чIоагIа ша техаб селхан Кене. Техача шийа хьона тIоено къайлабаьккхаб Накура тIоникъ «Экватор» аьнна тIагIолла даь йоазув а долаш бора бIоагIа багIача моттигера. Тамашийна хетар тIоа тIайнжа дото бесса легтал йине Iайначa шан кIавлаш хьетинн дакъа даим баьццара хиннача лоамий босийи аттаIеннйи сурт.

Кхераш ба, форда тIехеи тIара хьалйистача 2000 метр лакха болча цу моттиге бийлхача Iалаьмате дукхача шано чаь — Кене экспорте йодача керттерча культура кхаштa зе дар.

КИТАЕРА СОБЫТЕШ

Пекинеи цхьаннайолча «кхыча китайски городашкеи «культурни революце» организатораша укх деношка хунвэйбиншии цзаофаней кхетаче йир «культурни революци дIайолаь» миллион сагахь хунвэйбинаш Мао Цзэдуна китайски столице «тIаийца» хьалхара цхьа шу дизарца дувзадейна. Цу кхетачене кхы а дукха дийцар «культурни революци» йолаеннача укх цхьан шера маоцзэдунисташа яьхай яхаш йолча «сийлахь-йоккхача коталонех», цу юкъа хунвэйбинашеи цзаофанешеи хьабенача «коталон наькъах». Пекине хиннача хунвэйбиний миттиге къамаьлаш дир цу городе квартирашка тIатаобаьча эскара доакъой викалаша. Синьхуа яхача агентства беча хоамах, эскархоша «хунвэйбинашта «ниa бола гIо хургда шоаех аьнна дувнаш диаьд».

Китайски официальни кепайоазон тIа араяьнначa «культурни революци» чакхйоаккхача хана эскара тIадожадеш дола «сийлахьен халеи» декхар юха а белгалдоаккхаш йола масехх статья. Мао Цзэ-дуна группа рупар а хинна латтача «Хунци» яхача журнало ший передовой статья тIа язду, цу дакъе эскарга «тешамерча чIоагIадон» дакъа кхоачадеш хилар. Духхьал низ болча эскара новкъосталца «йоккхалургья вайга сийлахь-йоккха котало». йоах журнало, «культурни революци» чакхйоаккхача. Статьяй автораша белгалдоах, духхьал «шийбе топ чIоагIагIа йоаллаеш долча» эскаро хунвэйбиний цзаофанейи гIулакхаш вIаштIехьдоахаш хилар.

Синьхуа яхача агентства 20-ча августа хьакхайкабир «культурни революце» эскаро лоацача даькъах бола къаьстта хоам. Цу хоама тIа йоах, «культурни революце гадоаккхаш» цIарца «керда эггара сийлахь-доккхагIа дола дакъа лаьцад» эскаро укх тIеххьарча цхьан шера. Массанахьа а «хунвэйбинаштеи цзаофанештеи хе деш», «шерра революционни дискуссеши массови критикеи» оалаш яраш йолаеннача городашкареи юрташкареи «моттигаш лорaеш» ба селлгий. Синьхуа хоама автораша хьахкхайкаду, иштта да Мао Цзэ-дуна эскара хьалхашка оттадаь декхар, яхаш. Хьоаха на еш йитар гIойленагIа лоархI цар дуккхача боккхий китайски, военачальникаш «культурни революцена» раьза боацаш хилар а кхыметтел дукха ха йоацаш Ухана районе из хиннача тайпара эскара доакъош бокъонца маоцзэдунисташта духьалдаьина хилар а хьахьоккхаш йола массанена а яйза дукха факташ.

Кхыча мехкий корреспонденташа Мао Цзэ-дуна группана тIехьарчар тIахьожам лоаттабеш йолча Гуйчжоу радиос хьакхайкадаь чутIа а дегIа. Китаера деча хоамех, хIанз Китая къулба-малхбузен цу провинце чIоагIа кхохкам эттаб. Хоам бу, Мао Цзэдуна духьаларчар дIадяхача кIирагIа Гуйчжоура «лочкъабаь» провинце «революционни комитета» кулгалхой дIабита а эскара доакъошта довнаш даь а хиларах.

Иштта хоам бу, Къулба-малхбузерча Китая цхьаькха — Сычуани яхача провинце, белгала аьлча цу провинцерча йоккхача — Чунцин яхача городе «герз вIашка а детташ хиннача довнах» Сычуане военни округа командующи Хуан Синь-тини политически комиссар Ли И-цзювии. Кхыча мехкий корреспонденташа деча хоамех, шоай балхаш тIара дIабаьхаб. Уж бехке баьб Сычуане маоцзэдунисташта яь духьале цар, мадарра аьлча, «бокъонца хьаллаьца» хиларах.

Пекинера беча хоамах, селхан массехк бIаь хунвэйбин вар цIаккха а цa хиннача тайпара Пекина керттерча улицашка гIолла Сычуане «оаккарой хьисапе боабаьча» цзаофаней сийна йист ца хулаш болхараштa юкъе дакъа лоацаш. Болхаш лаьттараша шоашца хьош хиннача плакаташ тIа яздаь дар: «Къоастаийи яккха тIехьатетта йиш йоаца сычуаньски проблема», «Сычуанера революционни бунтараш цIийша Iувдалуш латт».

(ТАСС).

КОНГОРА ХЬАЛ

БРАЗЗАВИЛЬ, 22 август. (ТАСС). Конголезски къаман эскара истребителаша - бомбардировщикаша эггара хьалха дов чудаьл кIайча наемникаша тIалаьцача Букаву яхача города. Киншаса радиос селхан баьча хоамах, конголезски пилоташа ялх сахьатеи ах сахьатеи бомбаш а йийттай, дов а даьд наемникий позицешта, «беррига кораагIа» а боахаш.

Конголезски къаман эскара истребителех-бомбардировщикех наемникашта духьала пайда эца йиш хиннаяц пилоташ ца хилар бахьан долаш. Уж самолеташ лехкаш хинна беррига летчикаш-иностранцаш Конголезски къаман эскарера дIабаьхабар Конго малхбоалехьа кIайча наемникаша агресси йолаьчул тIехьагIа. ХIаьта уж самолеташ лехка ховгдолаш болча шоай доалахьарча пилотех лаьца аьлча, уж укх тIеххьарча ханналца Конго болаш хиннабац.

* * *

БРЮССЕЛЬ, 22 август. (ТАСС). Букаву яхача конголезски городе чIоагIвеннача, наемникий бандана керте латтача Жан Шрамма дIатIайийцаяц Конго (Киншаса) правительства цунна енна ультиматум. «Суар» яхача бельгийски газета корреспондента ше еннача интервью тIа Шрамма хьакхайкадаьд, ше «котало яккхалца/лата» лаьрхIа а «арахьарча новкъосталга» дог доахаш а хилар. Шрамма яхачох, цун отрядах иштта хьакхета мегаш ва хьалха хинна катангски бархI эзар жандарм а

Букавера «Суар» яхача газета корреспондента хьакхайкаьча цу интервью гIа Шрамма белгалйоах Конго кхыча наькъа тIа яккхарах йола ший рецепташ. Цо дIадех Мобуту правительство дIайоаккхилгеи еоккха политически деятель ва яхаш вола Чомбе мукъавоалийтилгеи.

РОДЕЗЕ КЪИЛБАСЕДЕХЬАРА ТIОМ

ДАР-ЭС-САЛАМ. Родезерча Смита расистски режима бIуяшта тIатIа чIоагIагIа духьале ю африкански халкъа зимбабве Союз (ЗАПУ) яхачеи ЮАР-а африкански къаман конгресс (АНК) яхачеи партей вIашагIтехача отрядаша.

Цу партей викалаша деча хоамех дукха ха йоацаш Ваникe яхача районеи Замбези (Родези къилбаседене) яхача хин атагIеи хиннача тIем тIа 66 салтеп полицейски Iеранаьннад расисташта. Ужаза гучадаьначох, Замбе столице Лусаке хиннача пресс-конференце АИК председатела заместитела Оливер Тамбоси ЗАПУ председатела заместитела Джеймс Чикеремеи хьакхайкадаьд, юкъара цхьа гIулакх бахьан долаш шийна а парте шоай низаш вIашагIтеха хилар. ВIашагIкхийтта отрядаш, аьлар цар, Родезе территоре тIа а яьнна, цига тIом беш я. Котало яккхалва болча хана юкъарча моастагIчоа — расисташта — духьалара къовсам лоаттабе лаьрхIа я отрядаш.

СПЯ КЕРДА КУЛГАЛХОЙ

ТОКИО. Токио чакхъяьннача аргIанца йоаниш хиннача Японе Социалистически парте XXIX-ча съездо парте керда кулгалхой хержаб. Парте председателалла хержав Сэйити Капумата, генеральни секретаралла — Конти Ямамото. Съездо иштта хержай ЦИК-а керда состав а.

ОККУПАНТАШТА ДУХЬАЛАРА КЪОВСАМ

КАИР. Шерлуш латт израильски захватчикаша дIалийцача территорешкарча Iарбашха болча наха царна духьала лоаттабу къовсам.

Каирски газеташа беча хоамах, Синайски ахгIайрен тIа уллаши израильски бIуяша дIалаьцан йола Эль-Ариш яха город дIалаьцца йоккха забастовка хилар. Тикаши учреждeнеши дIакъайлай, улицашка баррикадаш оттаяьй, массави демонстрацеш хул. Бахача наха юкъе йоаржаяьй оккупанташта духьала къовсам лоаттабара тIахьехаш йола листовкаш.

Израильски Iаьдалаша дийнахьи-буси комендантски сахьат оттадаьд, бахача наха чухьеж герз лехаш. Дукха нах лийцаб.



Вьетнама Демократически Республика. Капитан Лам Ван Лик — Вьетнамски халкъа эскара турпал. Из белгалваьннав американски авиаце фега баьча тIем тIа.

ВИА—ТАСС сурт.

ХIАНА КХЕСТАЦ «ШАЙТIА ЧАРХ»

ХОЗАЛГА диллача вай республике а кхыча моттигашка а атта лохалургьац МалгIабикерча мехкдаьттахой яр санна парк. Къона тайп - тайпара гаьнаш хIанз геттара урагIа яхай, малх къайлабаьккхаб.

Дукха еза шоай салоIа моттиг мехкдаьттахошта. БIаьсти яьлча денз кIоарга гуйра тIакхаччалца цига хул уж. Оалхазарийи берийи оалаш вIашагIъув.

Бакъда хIанззалца гаьнаш мара кхы хIама йоацаш яьсса хиннай парк, хIанз хувцалуш латт сурт. Хьалъяь яла йоалл халхара майда, дукха беседкаш уттаяьй, кафе я, дувча Iам.

ХIаьта а боагIача тайпара сакъердам бац парке, къаьстта берашта. Цкъарчоа гIоздаьннадар берий дог, тIаккха байра юхь тIа баьнна белам. Бехке бараш ба тхо санна вар малав яхаш портфелаш тIаьнкIалха йоахкаю цхьабола къонахий. Укх шера март бетта дукха дийца, каьхаташ яздаьчул тIехьагIа парке хьакхахьа йолайир тайп - тайпара берий спортивни инвентарь, оборудовани. Бераш меттел боккхий бараш а ухар Iойоассаеш латтача хIамашка хьажа. БIарчча моттиг дIалаьцар баргаш лакхехьа долаш ядача «говраша», «шайтIа чархаша», бурчолгаша. Машинашта тIера кранашца Iо а йоахаш боккха гув бир царех. Укх сахьата слесараш а баьхка уж дIаоттаергья, болх бе йолайолийтаргья моттар берашта. Сои сои хьалхагIа ховргва «шайтIа чарха» тIа дунен го баккха, яхаш хIара денна парке ухар бераш. Кхы сатем а боацаш йийша ядача говраш тIа а «хайше» но а яхаш «хьалхайоаларг хехкар».

Март а дIабахар слесараш хьа на боагIаш, цун тIехьа апрель а бахар, тIаккха май... Юххера а хIанз дукха ха йоацаш шоаш бIаргабайтар цар. Юха а сийрдабаьлар мехкдаьттахой берий бIарг. Боккхача ардакхий го тIа дIаоттайир говраш, урагIа дахар бурчолгаш... Хьалйир кассира лаьрхIа будка. Кассир декхарийла я берашкара 10 кепиг хьа а ийца ше яггIача кнопка тоIае. Цул тIехьагIа парке мел латташ йола хIама кхеста, дIа-хьа аха йолалу, нох берашта боккха сакъердам хул. Царна сакъердам хиларца гIадбаха латташ хул лай иоаней а.

Иштта дар укхаза а июль бетта. Кассиро ший моттиг хьалаьцар, монтераша ток «елар». Берий аргIа эттар касса корилга юхе. Сиха телар царна билеташ кассира Батаева Мадинас.

Шоаех космонавташ, летчикаш, морякаш, дикагIа бола говрабаьреш, спортсменаш хетар берашта. Бакъда дукха безанзар гIад аха. Оборудованех Iо а хьа а таташ лелха доладелар. ГIал аьнна сецар хьийдда йода «шайтIа чарх», Iодежар цхьа лодка, сецар бурчолгаш.

ХIанз Мадина де хIама доацаш, билет эца даьхкача берашка фу юхь яь йист хургья - хьогI со яхаш ягIа. Еха оборудовани тоае, хьажа хьавоагIаш саг вац. Ханахьа воагIе тамаш йолаш а ва, хIана аьлча пIелг дIа-хьа хьувкха болабеннаб укхаза. Цу оборудоване, спортинвентара да хIанз а малав ховш дац. Цхьабараш коммунальни контора я из, йоах. Коммунальни конторо со спортивни организаци яц, йоах, ДОСААФ-а дIале из. ДОСААФ-о йоах тхога из хьаэцийта тIагIорта бокъо йолаш саг вац, тхоашта дагадохе хьаэцаргья ца дохе тхоай цIагIа Iергда. Горспорта советага елча фу дар-хьогI аьнна дагалехад. ХIаьта цо а аьлар со из лелаялла низ болаш организаци яц.

Вешта аьлча цхьа да воацаш я паркера берий ловзара, спорта, сакъердама площадка.

Цу тIа цхьаькха проблема а я шийна уйла тIаяхийтарга хьежаш — из оборудовани лелае, Iунал де, ехача тоае дукха болхлой, специалисташ беза йоах, хIаьта хIанз уж корабагIац. Цу гIулакха уйла еш я хIанз МалгIабикера дукха организацеш. Бакъда кассира Мадинас - м лархIац цох иштта хала хIама. «Езац, — йоах цо, — штат «совсае», укхаза саг везап цхьа слесарь мара. Итт хуле а цу цхьаннена бе мара укхаза болх ца хилча сенна беза уж? ТIехьагIа оборудовани дукхагIа хилча, город дегIаеча, — гIулакх ше да». Тхона хеташ из нийса да, морхашка кхаччалца уйлаш ялла хIама дац из-м.

М. ХАНОЕВ.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа

24 август, 1967 шу.

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьттaлеладерхо (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.10 — «Сердало» газета обзор. 8.20 — Сен-Санa. Оркестраца фортепьяно 2-гIа концерт. 8.45 — Москва. 12.50 — Ленина орден лелаеча Нохча-ГIалгIайченах КПСС обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина выступлени. (Москвера трансляци). 16.00 — Передачай программа. 16.05—«Къона тIехье» (эрсий меттала). 16.20 — Чулаки — эрсий каприччио. 16.30 — Литературни передача. «Нана» яхача М. Горьке романа тIара дакъа (нохчий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — «Пятилетка гIиллош кхайк» (эрсий меттала). 17.25 — Передача «Ленина цIерах» (гIалгIай меттала). 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.23 — Тха микрофона хьалхашка. КПСС-а Урус-Мартана райкома секретара Берлукаева выступлени (нохчий меттала). 18.35 — Юртбоахама болхлой заявкех концерт.

Хьажа

24 август, 1967 шу.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 17.30 — Бераштa фильм. 18.00 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай меттала). 18.10 — Экономически ховшдарий школа (нохчий меттала). 18.25 — Телевизионни кердадараш. 18.40 — Художественни фильм. «Гаьнна нек деш». 20.05 — Концерт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий — 3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96, зам редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05279. Заказ № 3967.